

Masku 2017

Kanta-Maskun ja Lemun rantaosayleiskaavan
arkeologinen inventointi

Näkymä Vareskalliolta

Jaana Itäpalo ja Hans-Peter Schulz 31.5.2017

KESKI-POHJANMAAN ARKEOLOGIA*PALVELU*

Tiivistelmä

Keski-Pohjanmaan Arkeologiapalvelu suoritti arkeologista inventointia Varsinais-Suomessa Maskussa Kanta-Maskun ja Lemun rantaosayleiskaavan alueella. Työn tilaaja on Maskun kunta. Maastotyön tekivät FM Jaana Itäpalo ja MA/FM Hans-Peter Schulz 4.4.-7.4.2017 ja 19.4.2017 yhteensä 7 päivän aikana.

Alueelta tunnettiin ennen inventointia mahdollinen muinaisjäännöskohde Pakattulan Myllyvuori (id-tunnus 481000002), kaksi kivilatomusta ja kalliohakkaus, yksi esihistoriallisen esineen irtolöytöpaikka Kelhoinen (id-tunnus 1000008999) sekä yksi vedenalainen muinaisjäännös Korkialuoto, puurunkoinen laivan hylky (id-tunnus 1624).

Selvityksessä luokiteltiin 4 uutta muinaisjäännöstä ja 22 muuta kulttuuriperintökohdetta. Oma kohdekortti tehtiin muutamista kaavan ulkopuolella, mutta sen välittömässä läheisyydessä sijaitsevista kohteista. Uusi rakennuspaikka sijaitsee lähellä kohdetta Korkealuoto 3 kellarin pohja, muiden kohteiden läheisyydessä ei sijaitse uusia rakennuspaikkoja.

Sisällysluettelo

	S.
1. Perustiedot.....	3
2. Inventoinnin lähtökohdat ja menetelmät.....	3
2.1. Esiselvitys.....	4
2.2. Tutkimushistoria.....	5
2.3. Maastoinventointimenetelmä.....	5
3. Maisema, topografia ja geologia.....	6
4. Alueen esihistoriallinen maankäyttö	10
5. Alueen historiallisen ajan maankäyttö.....	12
6. Tulokset.....	14
7. Yleiskartta.....	15
8. Kohdehakemisto.....	16
9. Kohdetiedot.....	17
10. Aineistoluettelo.....	71

1. Perustiedot

Inventointialue: Kanta-Maskun ja Lemun rantaosayleiskaava

Tilaaja: Maskun kunta

Inventoinnin laji: osainventointi

Kenttätöaika: 4.4.-10.4. ja 19.4.2017 yhteensä 7 päivää

Karttanumerot: TM35-lehtijako, L3411L, L3411R (mk 1:20000)

vanha yleislehtijako, 104306, 104401, 104404 (mk 1:20000)

Korkeus: n. 0-35 m mpy

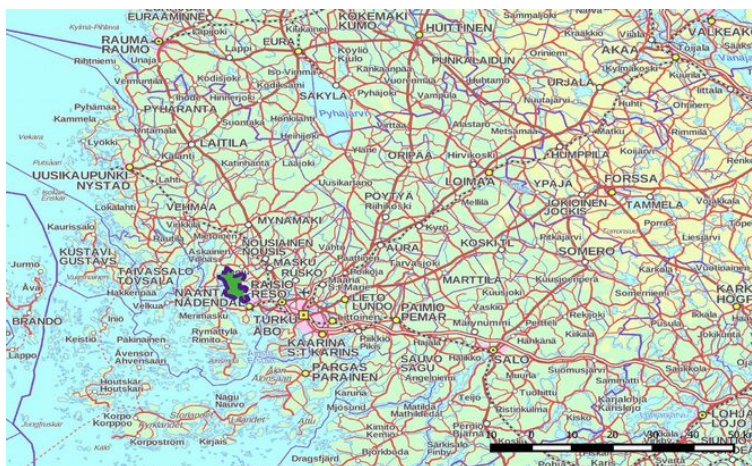
Koordinaattijärjestelmä: ETRS-TM35 FIN -tasokoordinaatisto

Kopio raportista: Museoviraston arkisto (digitaalinen ja paperikopio), Turun museokeskus (digitaalinen kopio)

Aiemmat löydöt: KM 31563 Kelhoinen, pohjalainen kirves

Inventointilöydöt: -

Aiemmat tutkimukset: 1997 Esa Laukkanen, tarkastus, Pakattulan Myllyvuori (1997 Heljä Brusila ja Hannu Poutiainen, inventointi, entinen Lemun kunnan alue) (2006 Esa Laukkanen, kuntainventointi).

Taustakartta 100000 MML@1/2017

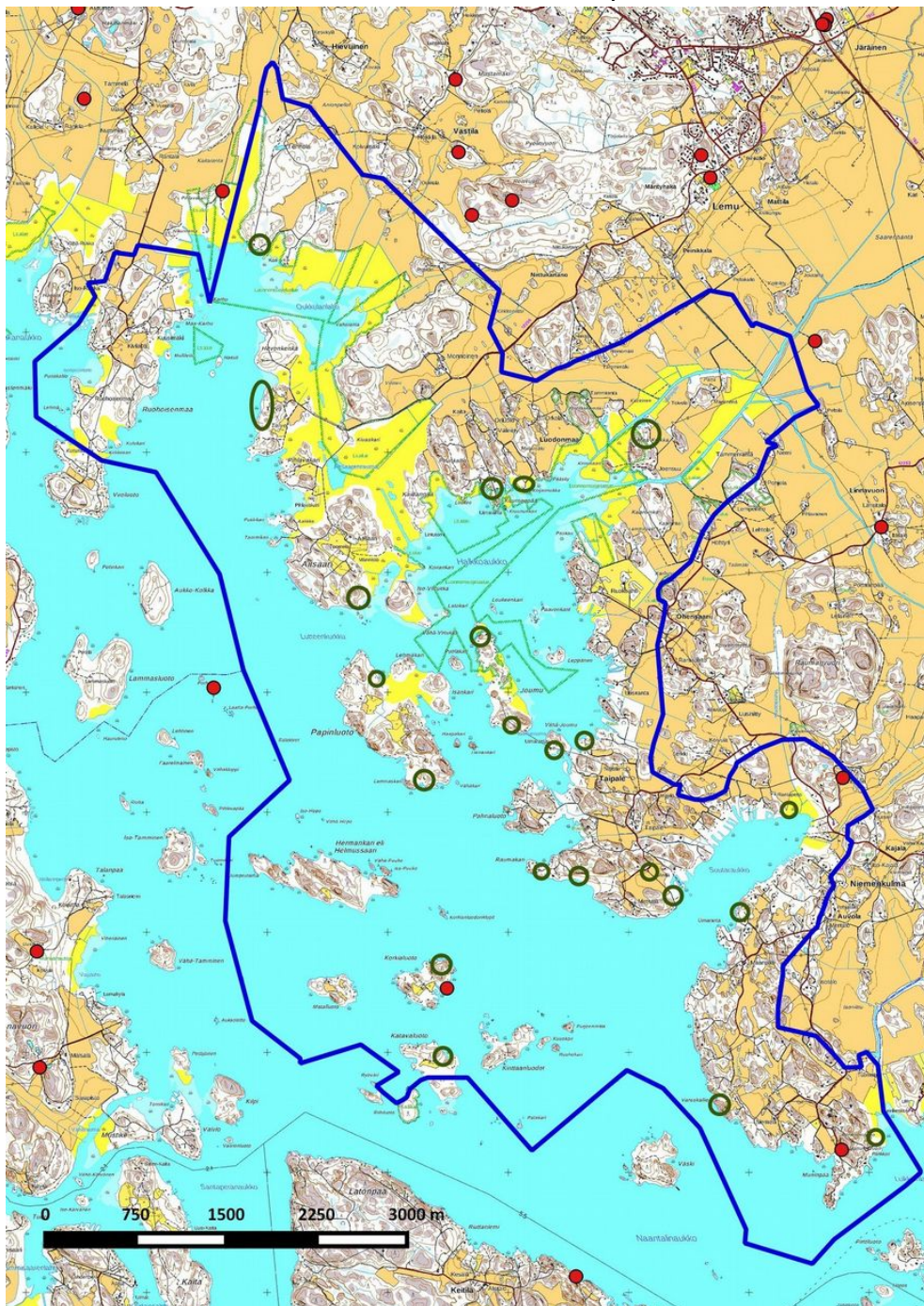
Osayleiskaavan sijainti.

2. Inventoinnin lähtökohdat ja menetelmät

Maskun kunta on laatimassa Kanta-Maskun ja Lemun rantaosayleiskaavaa. Kaavatyön yhtenä taustaselvityksenä tehtiin arkeologinen maastoinventointi huhtikuussa 2017. Suunnittelualue on noin 3456 hehtaaria. Yli puolet kaavasta on vesialuetta ja sillä sijaitsee saaristoa. Inventoinnin kohteena olivat uudet rakennuspaikat, tunnetut kohteet ja arkeologisille kohteille potentiaalisia alueita.

Tarkastusalueita ja -kohteita sijaitsi myös saarilla. Inventointiin ei kuulunut vedenalaisen kulttuuriperinnön selvittäminen. Ennen inventointia maa-alueilta tunnettiin yksi mahdollinen muinaisjäännös kaavan lounaisosassa (Pakattulan Myllyvuori 481000002) ja yksi esihistoriallisen esineen irtolöytöpaikka kaavan rajalla (Kelhoinen 1000008999). Vesialueilta oli tiedossa yksi vedenalainen kohde, joka on ajoittamaton puulaivan hylky (Korkialuoto 1624).¹

¹ Tunnettujen kohteiden lähtötiedot esitetään aiempien tutkimusraporttien ja Museoviraston ylläpitämän Kulttuuriympäristön palveluikkunan tietojen mukaan: Arkeologiset kohteet ja Kulttuuriympäristön tutkimusraportit, Masku, <https://www.kyppi.fi/palveluikkuna/portti/read/asp/default.aspx>

Kaavan suunnittelualue. Uudet rakennuspaikat vihreiden ympyröiden sisällä. Ennen inventointia tunnetut kohteet Museoviraston kulttuuriympäristöpalveluikkunan mukaan punaisina ympyröinä; kaavan alueella mahdollinen muinaisjäännös **Pakattulan Myllyvuori** kaksi kivilatomusta ja kalliohakkaus, esihistoriallisen esineen irtolöytöpaikka **Kelhoinen** sekä yksi vedenalainen muinaisjäännös **Korkialuoto**, puurunkoinen laivan hylky.

2.1. Esiselvitys

Tunnettujen muinaisjäännösten ja uuden arkeologisen potentiaalin arviointi perustuu alueella aiemmin tehtyihin arkeologisiin tai arkeologiaa sivuaviin selvityksiin ja erilaisiin aineistoihin, joiden avulla erotetaan muinaisjäännösten ja muiden kulttuuriympäristökohteiden sijainnille relevantit alueet. Esihistoriallisten kohteiden osalta kaukokartoituksessa keskeisiä aineistoja ovat Maanmittauslaitoksen korkeusmalli, laserkeilausaineis-

ton pistepilviaineisto ja ortokuvat sekä GTK:n kallio- ja maaperäkartat. Laserkeilausmenetelmä pistetiheys vähintään 0,5 pistettä/m² tuottaa tarkkaa tietoa kohteensa pinnanmuodoista. Menetelmän avulla voidaan paikantaa lähinnä erilaisia kuoppakohteita tai isoja vallirakenteita. Menetelmän avulla voidaan tunnistaa muinaisjäännösten sijainnille sopivia maaston kohtia, joita ei voida muilla menetelmillä erottaa.

Historiallisen ajan kohteita etsitään topografian, kirjallisuustietojen, perimätiedon, paikannimistön ja internetistä löytyvän Arkistolaitoksen materiaalin avulla, kuten isojakokartat ja asutuksen yleisluettelot. Maanmittauslaitoksen alueesta laatimat vanhimmat peruskartat ovat vuosilta 1957 ja 1968. Niiden avulla voidaan tutkia nuorempaa kulttuuriperintöä. Keskeinen aineisto kantatalojen ja torppien paikkojen selvittämisessä on ollut Turun maakuntamuseon tekemät rakennushistorialliset selvitykset Lemussa ja Maskussa. Maskun historia 1 on keskeinen kirjallisuus vanhimman asutuksen selvityksessä. Raportointivaiheessa käytettiin kaavaselostuksen luonnoksessa huomioitujen kohteiden tietoja (Ramboll).

2.2. Tutkimushistoria

Maskun muinaisjäännökset on inventoitu vuonna 2006 (Esa Laukkanen, Turun maakuntamuseo). Inventointi käynnistettiin maakuntakaavoituksen myötä, ja se oli osa Turun lähikuntien rakennettua ympäristöä ja kulttuurimaisemaa selvittävää VARAKUM-projektia. Lemun puolella koko kuntaa koskeva inventointi tehtiin 1997 (Heljä Brusila ja Hannu Poutiainen). Inventointi oli osa Turun maakuntamuseon Varsinais-Suomen kuntien uudelleen inventointi-projektia. Tätä aiemmin Lemun kunnan muinaisjäännökset on inventoitu jo 1958 (Torsten Edgren, Museovirasto) ja seuraavan kerran 1971 (Leena Tomanterä, Museovirasto). Entisen Maskun kunnan alueella on tehty suhteellisen runsaasti arkeologisia tutkimuksia, eniten on tutkittu rautakautisia kohteita. Vuosina 1984 ja 1985 kartoitettiin rautakautisia asutusalueita, jolloin suoritettiin valittujen alueiden inventointia ja myös kaivauksia (Aino Nissinaho). Vuonna 1986 inventoitiin hautaraunioita osana Lounaisrannikon hautarauniot -projektia (Juha-Matti Vuorinen).

2.3. Maastoinventointimenetelmä

Korkeusmallin ja maaperän perusteella tarkastettiin esihistoriallisille kohteille potentiaalisimmat alueet. Laajat alueet olivat vielä rautakauden lopussa merenpohjaa, joten vain korkeimmilta mäkipaikoilta saattoi olla löydettävissä jakson asutusta. Laserkeilausaineiston, historiallisen kartta-aineiston ja kirjallisuuden perusteella paikannetut potentiaaliset ihmisen aikaansaamat poiskäytöstä jääneet rakenteet tarkastettiin.

Isojakokartoille tai sitä vanhemmille kartoille merkityt kantatalojen ja torppien paikat sijaitsevat melkein kaikki nykyisten omakotitalojen tai vapaa-ajan asuntojen kohdilla ja pihoilla, ja niillä inventointi oli usein yleispiirteinen. Torppien ja kantatalojen tonttien rajaukset perustuvat inventoinnissa tehtyihin maastohavaintoihin, Lemun kulttuurimaisema ja vanha rakennuskanta sekä Maskun kulttuurimaisema ja vanha rakennuskanta julkaisuissa esitettyihin tietoihin ja historiallisiin karttoihin.

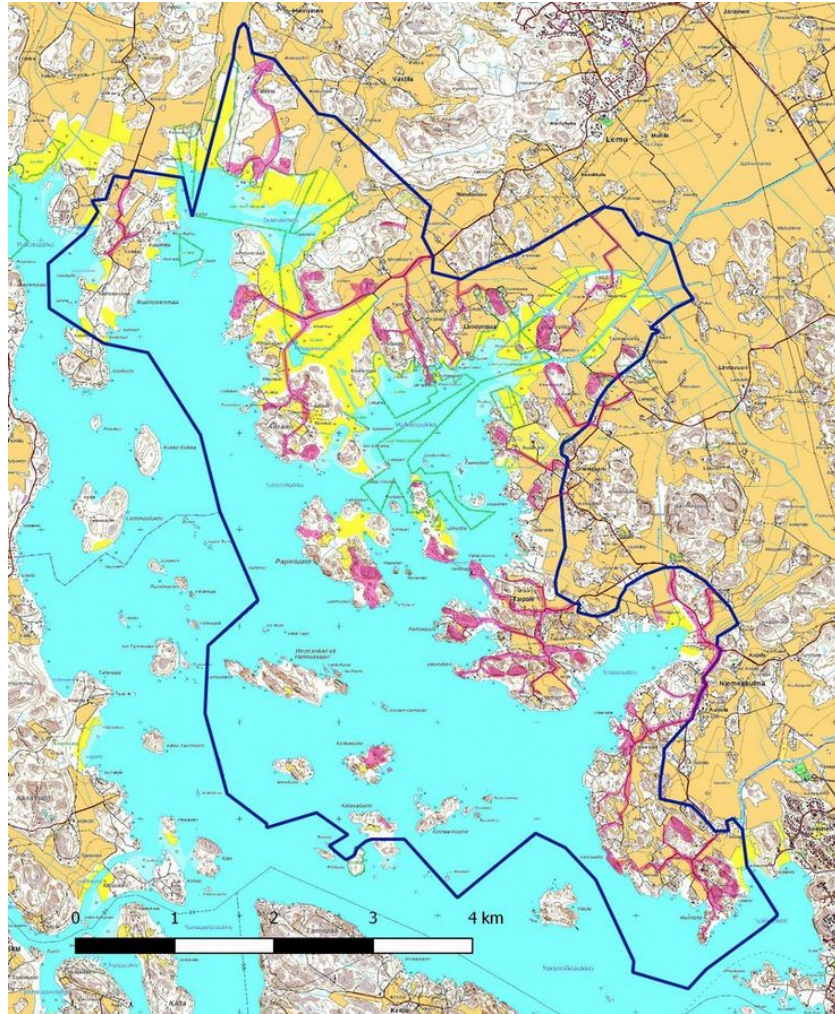
Maskun vapaapalokunta järjesti saarikohteiden inventointiin 2 venemiestä, he vastasivat inventoijien kuljettamisesta saariin. Poikkeuksellisen kylmän kevään vuoksi jäiden lähtöä jouduttiin odottamaan huhtikuun puoleen väliin saakka. Saarikohteiden inventoinnin aikana tuulta oli 2 m/s, sää aurinkoinen, ja työ sujui hyvin ja nopeasti.

Inventointi perustui pääosin pintahavaintoihin. Uusia muinaisjäännöksiä etsittiin mm. maanpinnan korkeussuhteiden, maaperän ja poikkeavan kasvillisuuden perusteella. Rautakautisten asutusindikaattorikasvien tunnistaminen ei ollut mahdollista myöhäisen kevään tulon vuoksi. Mahdollisten kulttuurikerrosten toteamiseksi, rakenteiden tarkoituksen ja karkeasti iän (resentti < > muinaisjäännös) selvittämiseksi tehtiin kairausta ja muutamilla paikoilla pieniä lapionpistoja. Maaperä oli kuitenkin monin paikoin vielä roudassa. Esihistoriallisten kohteiden kannalta potentiaaliset alueet kallioiden ulkopuolella ovat lähes kaikkialla kivikkoisia, joten koe-kuopitettavia alueita oli lähtökohtaisesti vähän. Paikoin katsottiin rantaviivan matalia vesialueita, jos näkyvyys oli hyvä. Korkialuodon hylky tarkastettiin yleispiirteisesti veneestä.

Havaitut arkeologiset kohteet valokuvattiin ja niiden ympäristöstä kirjattiin maasto- ja maisemaselvityksiä sekä mahdolliset taustatiedot. Muinaisjäännösten sijainti mitattiin gps-paikantimella, jonka tarkkuus on n. +/- 3 m. Paikkatietohallintaan käytetään QGis 2.8. -ohjelmaa ja GrassGis 7.0 -ohjelmaa Lidar-pistepilviaineiston käsittelyssä ja terrain-analyysissa.

6

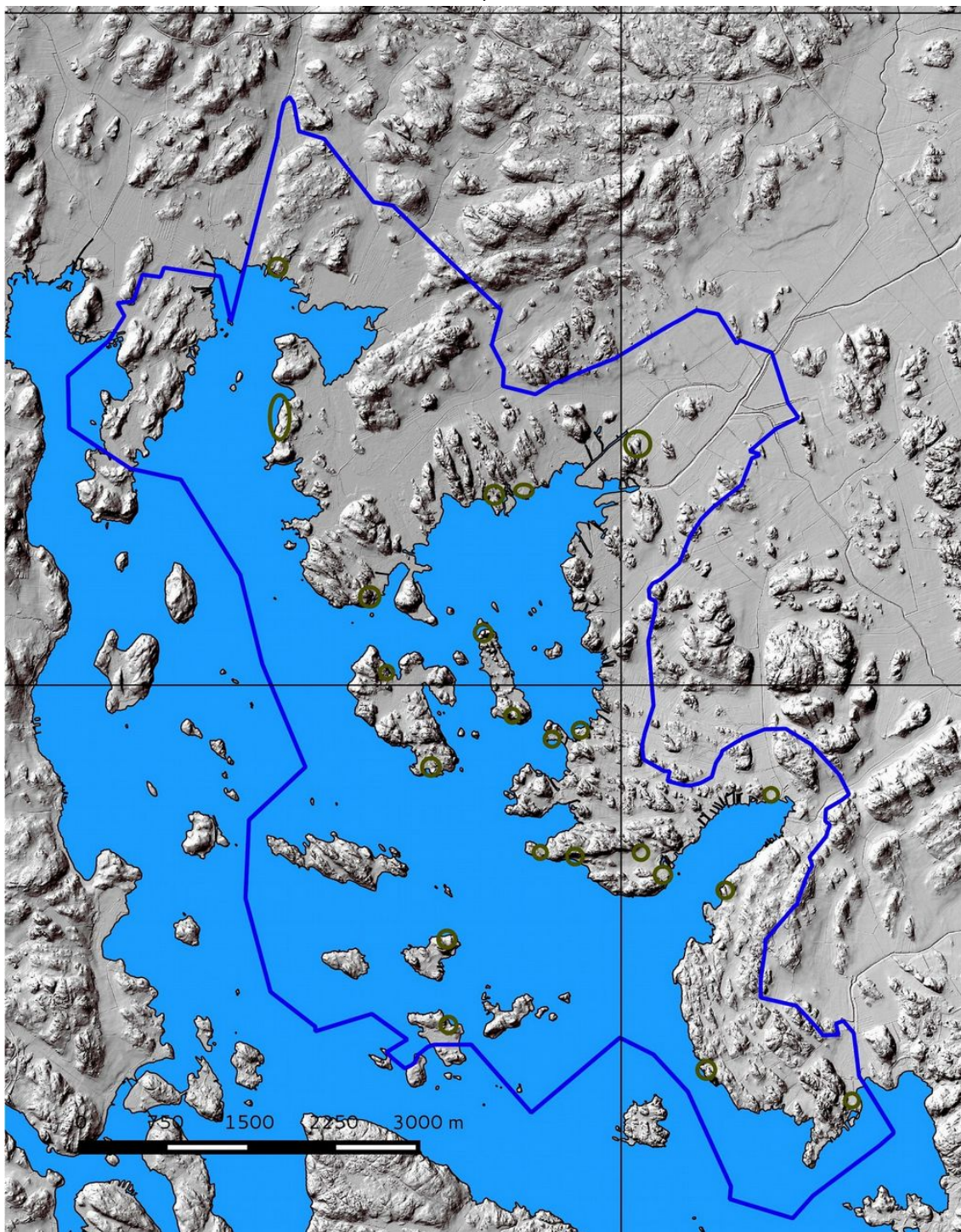

Inventoidut alueet violettina.

3. Maisema topografia ja geologia

Mantereella alue on pääosin savipohjaista peltotasankoa ja kallioita. Rannoilla esiintyy runsaasti kosteikkoja ja ruovikoita, laajin entisen Aitsaaren koillispuolella. Alueella on paljon luonnonsuojelualueita, joista useat merenlahdissa.

Noin kolmasosa hankealueesta on kalliota (pääosin kiillegneissiiä), joiden murroslinjoilla on paikoitellen jyrkkärinteisiä kapeita laaksoja. Maaperä kallioiden välissä on hienojakoista merenpohjasedimenttiä. Maaperä soveltuu hyvin viljelykseen, asutukselle sopivia alueita ovat matalat pohjamoreenikummut ja kallioiden juurilla olevat moreenipatjat.

Vinovalovarjoste 2 m DEM, Maanmittauslaitoksen laserkeilaus-pistepilviaineisto 12 / 2016, vesialue vpd 2. Kaavan raja sinisenä viivana ja uudet rakennuspaikat vihreänä ympyränä.

8

Härmälänrotko, syvä kalliokuilu on geologinen nähtävyys.

Näkymä Aitsaarenrauman koillispuolelta kalliokielekkeeltä lounaaseen.

9

Rakennuspaikka Katavaluodon pohjoisrannalla, kuva etelään.

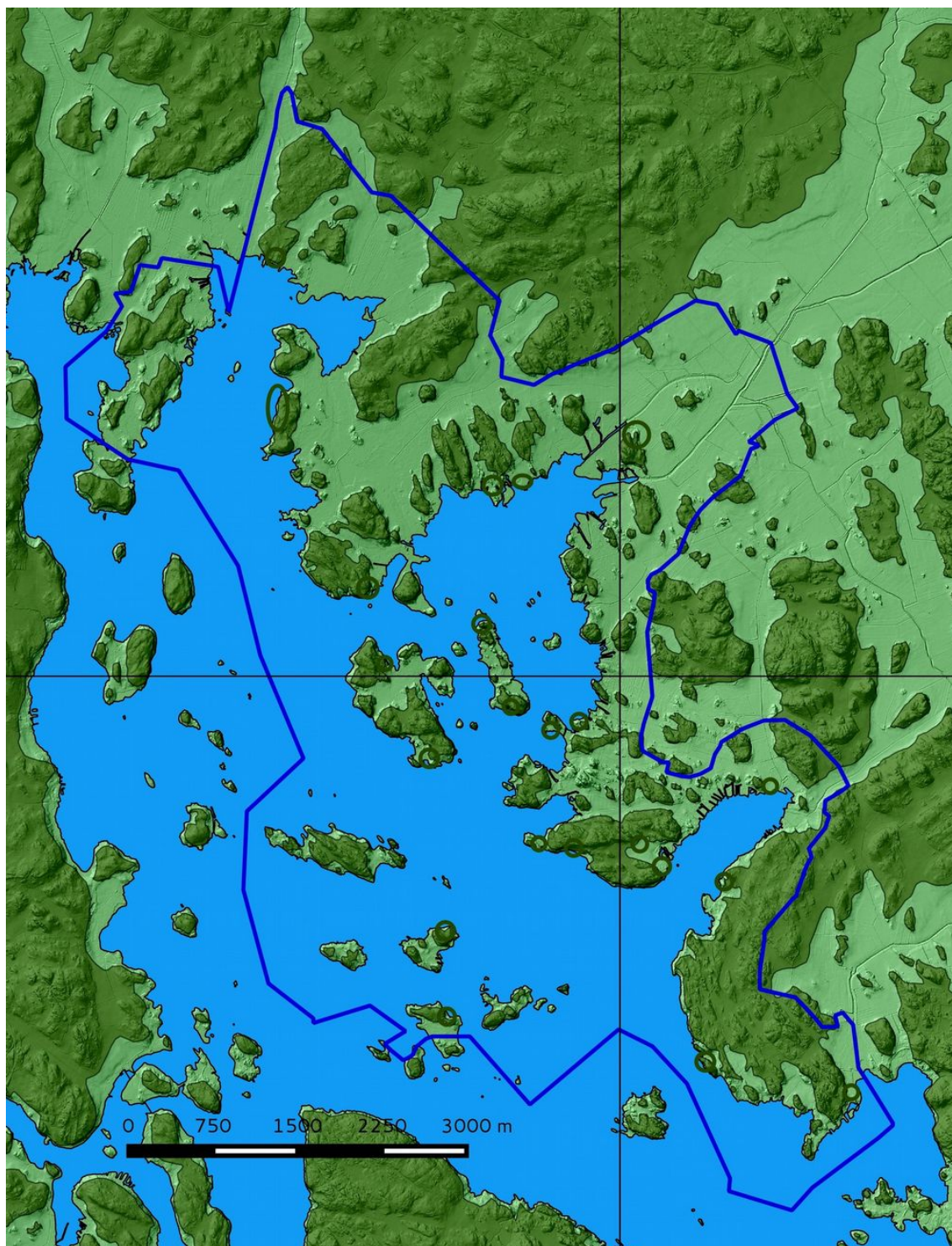
Rakennuspaikka Vähä-Joumun lounaisrannalla, kuva etelään.

Peltotasankoa Oukkulahden pohjoispuolella, kuva itään.

4. Alueen esihistoriallinen maankäyttö

Alueiden korkein sijainti n. 35 m mpy vastaa rautakauden muinaisrannan tasoa vajaa 1000 vuotta sitten. Esihistoriallisen ajan loppuvaiheessa n. 1 100 jaa. suurin osa kohdealueesta oli vielä veden alla, korkeimmat kalliokohoamat ja jotkut pohjamoreenikummut muodostuivat saaristoa, mantereena oli vasta pieni osa koillisessa. Rannansiirtymiskronologian ja referenssikohteiden perusteella esihistorialliselle asutukselle ei ollut vielä juurikaan edellytyksiä. Muinaista saaristoa on varmaankin käytetty kalastukseen ja hyljestykseen, ja alueella voi olla jäänteitä mm. pyyntileireistä, niihin liittyvistä työskentelypaikoista jne. Muinaisen rautakautisen saariston alueella voi olla seudulle tyypillisiä rautakautisia röykkiöitä, myös esihistoriallisen ja historiallisen ajan taitteeseen ajoittuvia hautaröykkiötä voi pitää potentiaalisina, vaikka sellaisia ei ole vielä lähistöltä indentifioitu. Alueen nykyiset pellot olivat vielä rautakauden lopussa veden alla, ja lähinnä niiltä voisi tulla esiin esihistoriallisenjakson irtolöytöjä. Maanpinnan alapuolella olevien erikoiskohteiden, kuten puisten kalastuspyyntilaitteiden paikallistaminen on hankalaa, sen tyyppisiä rakenteita on yleensä löytynyt sattumalta esim. pelto-ojien kaivutöissä.

Rannansiirtyminen

Rantaviiva esihistoriallisen ajan lopulla n. 1 100 jaa. (tummanvihreät alueet), veden keskitaso 4,7 m mpy ja nykyinen vesialue vpd 2.

5. Alueen historiallisen ajan maankäyttö

Masku oli kirkon piirissä 1100-luvulta alkaen. Masku esiintyy Suomea koskevissa vanhimmissa kirjallisissa lähteissä, jotka ovat vuodelta 1234. 1300-luvun asiakirjoissa vuodesta 1306 lähtien mainitaan aikajärjestyksessä kylät Villilä, Syväsalu, Kankainen, Kurittula, Humikkala, Immala, Kairinen, Kallela, Karinkylä, Kynnysmäki, Ajosenpää, Lellainen ja Linnavuori.² Inventointialueella osin tai kokonaan sijaitsevien Ajosenpään, Kelhoisen, Maanpään, Monnoisten, Nynäisen, Odensaaren, Taipaleen ja Tenholan kylien varhaisimman asutuksen on arveltu syntyneen 1200-luvulla.³ Vuonna 1450 Maskussa oli vähintään 70 taloa ja 1556 92. Kaituria, Hirvijokea ja Niittykartanoa lukuun ottamatta kaikki nykyiset Maskun kylät olivat olemassa keskiajalla.⁴ Maskussa on ollut poikkeuksellisen paljon yhden talon kyliä.

Vuonna 1556 Maskussa oli kaikkia nk. maanluontoryhmiä, joista suurin ryhmä oli talonpoikaisia vero- ja perintötiloja. Varsinaisia aateliston asuinkartanoita olivat Kankainen, Kiveisten Alitalo, Odensaari ja Villilän Iso-perhe. Näistä Odensaari sijaitsee kaavan alueella. Kaksi muuta kaavan alueella sijaitsevaa kartanoa ovat Monnoinen ja Tenhola. Kaikki kartanot on perustettu keskiajalla.⁵

1800-luvun puoliväliin mennessä talonsiirtoja vanhoilta kylätonteilta ei ilmeisesti ole tapahtunut kohdealueella.⁶ Torppia Maskussa on ollut 1600-luvulta lähtien. Niitä perustettiin runsaasti isonjaon jälkeen, kun aiemmat yhteisomistuksen rajoituksen poistuivat. Mäkitupia on oletettavasti ollut jo keskiajalla. Tiedot etenkin varhaisista mäkituvista ovat kuitenkin niukkoja.⁷

Maankohoamisen myötä maatalousasutukselle ja peltoviljelylle syntyivät viimeistään 1500-luvulla hyvät olosuhteet. Maskussa sarkajakojärjestelmä oli käytössä 1763-1846 toimitettuun isojakoon asti.⁸ Maskussa kylätontit sijaitsevat usein lounaissuomalaiseen tapaan viljelysmaastosta kohoavilla mäillä.

Kaavan eteläosassa Maanpään kylässä on toiminut 1898-1954 toiminut Maanpään höyrysaha ja -mylly. Paikalle syntyi myös kauppa- ja satamapaikka. Nykyään sahan ja sataman alueella sijaitsee pienvenesatama ja uimaranta. Ainoat säilyneet sahalle kuuluneet rakennukset ovat entiset konttorirakennus ja asuinrakennus, nykyään rakennukset ovat omakotitaloina. Muita varsinaisia teollisten elinkeinojen harjoittamiseen liittyviä kohteita ei ole sijainnut kohdealueella eikä muita isompia satamiakaan. Erilaiset kalastukseen liittyvät jänteet ovat mahdollisia alueella, vaikka niitä ei ole alueen aiemmissa inventoinneissa dokumentoitu.

1890-luvun lopulla perustetun Maanpään sahan paikan kohdalla on nykyisin venesatama.

² Maskun kulttuurimaisema ja vanha rakennuskanta, s. 17.

³ Aulis Oja, Maskun historia 1, s. 52, 56, 72-89 ja Maskun kulttuurimaisema ja vanha rakennuskanta, s. 84, 90, 108, 148.

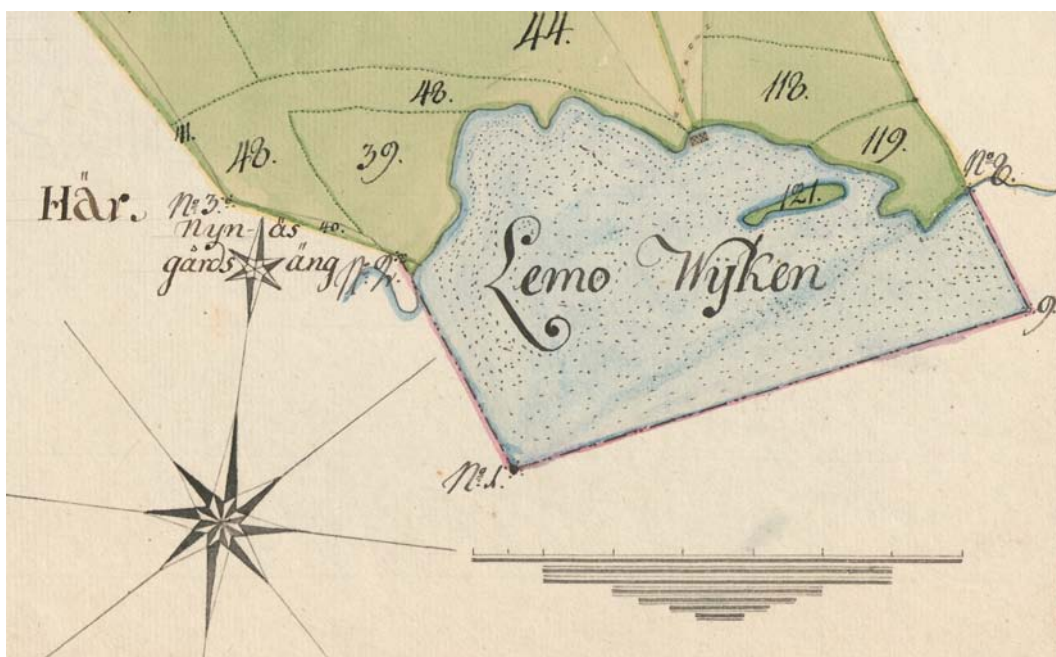
⁴ Oja, s. 53-89, 339-363.

⁵ Lemun kulttuurimaisema ja vanha rakennuskanta, s. 91, Maskun kulttuurimaisema ja vanha rakennuskanta, s. 17-18.

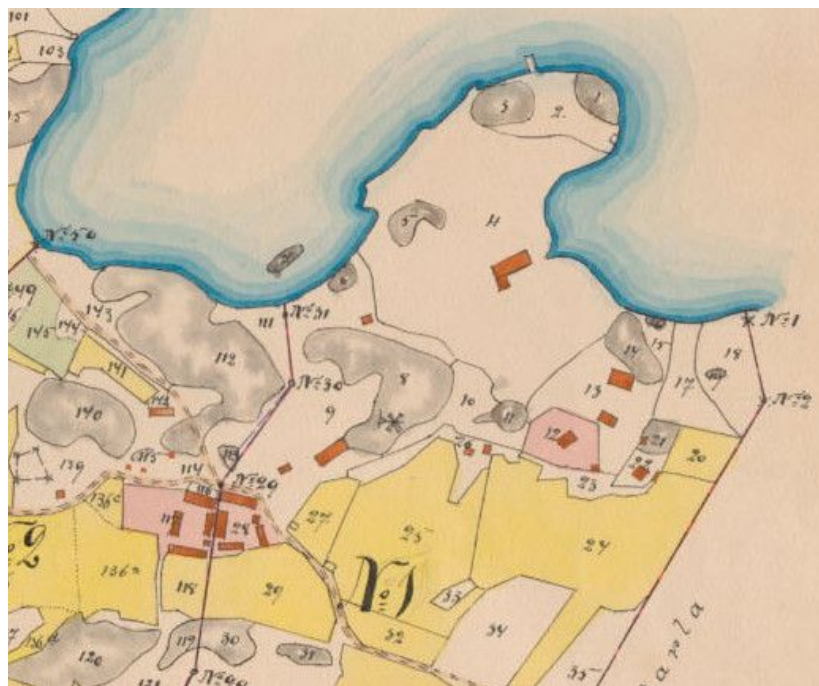
⁶ Oja, s. 380-381.

⁷ Maskun kulttuurimaisema ja vanha rakennuskanta, s. 22-23.

⁸ Maskun kulttuurimaisema ja vanha rakennuskanta, s. 20.

Vuoden 1787 isojakokartalle on merkitty venevajoja Lemunlahden Luodonmaahan, Arkistolaitos <https://astia.narc.fi/astiaUi/digiview.php?imageId=12834761&aytun=2669006.KA&j=1>.

Maanpää vuoden 1922 isojakokartalla. 1890-luvun lopulla perustettu Maanpään saha niemen hangassa.

6. Tulokset

Inventoinnissa luokiteltiin 4 uutta muinaisjäännöstä ja 22 muuta kulttuuriperintökohdetta. Kohteet 9, 12, 15 ja 19 sijaitsevat kaavan ulkopuolella sen tuntumassa. Muista kulttuuriympäristökohteista 16 kpl ovat isojako- tai niitä vanhemmille kartoille merkittyjä talojen ja torppien paikkoja, kaksi on kartanoiden paikkoja. Korkialuodon kellarin perustuksen ja Karin peltoaidan ikää ei voitu varmistaa. Korkialuodon entuudestaan tunnetusta hyllystä ei voinut havaita mitään veden pinnan yläpuolella, minkä perusteella jäät ovat voineet hajottaa sen.

Vanhojen karttamerkintöjen perusteella oli useita potentiaalisia muinaisjäännöksiä, mutta arkeologiseen viittaavaa ei niiden paikoilla havaittu, näitä kohteita olivat: Maanpään 1800-luvun lopulla perustettu sahan paikka, 1700-luvun isojakokartoille merkityt ja muissa lähteissä mainitut Papinluodon torpan tuulimylly, Monnoisten kartanon länsipuolella sijainneet tuulimylly ja rakuunan torppa sekä Odensaaren kartanon venesatama ja tuulimylly. Matalaluodon torpan ja tuulimyllyn paikkoja ei tarkastettu, koska saarelle ei ole suunnitteilla uusia rakentamispaikkoja.

Uusi rakennuspaikka sijaitsee lähellä kohdetta *Korkealuoto* 3 kellarin pohja, muiden kohteiden läheisyydessä ei sijaitse uusia rakennuspaikkoja.

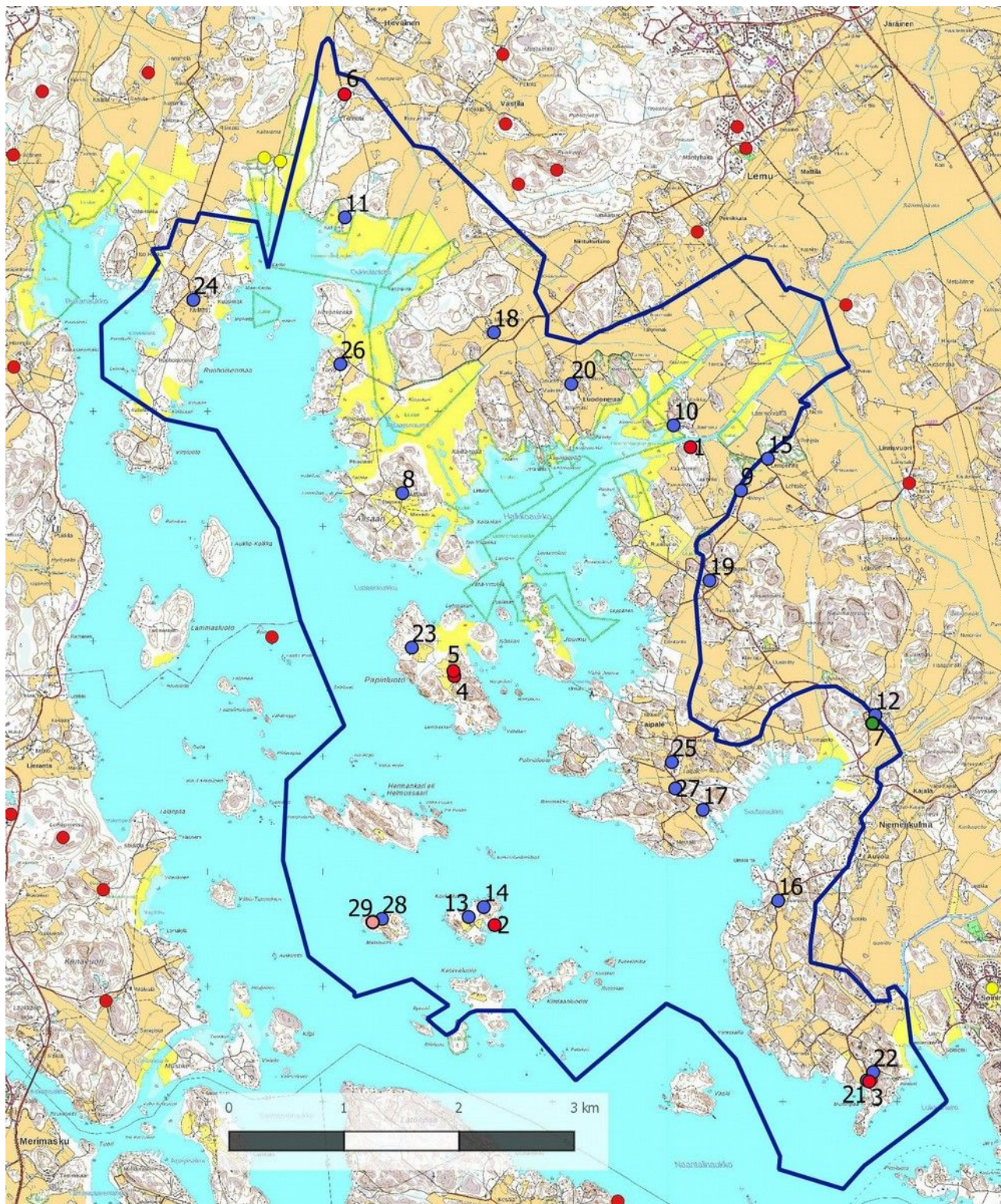
31.5.2017

Jaana Itäpalo

Hans-Peter Schulz

7. Yleiskartta

Kaavan suunnittelualue ja arkeologiset kohteet. 1-6 ovat muinaisjäännöksiä, 8-28 muita kulttuuriperintökohteita, 7 on irtolöytöpaikka ja 29 mahdollinen muinaisjäännös. Kaavan ulkopuolella tunnetut kohteet (tai mahdolliset kohteet) punaisina ympyröinä, alakohteet keltaisina ympyröinä.

8. Kohdehakemisto

Kohde	sivu	tyyppi/ tyypin tarkenne	ajoitus	status
1 Kaarninko	17	Asuinpaikat, kylätontit/torpat	Uusi aika	U
2 Korkialuoto	19	Hylyt, puinen	Historiallinen	MJ
3 Pakattulan Myllyvuori	21	Kivirakenteet, kivilatomukset ja kiviai- dat	Uusi aika	MJ
4 Papinluoto Linnuskorpi	23	Asuinpaikat, kylänpaikat/torpat	Uusi aika	U
5 Papinluoto Linnuskorpi 2	26	Työ- ja valmistuspaikat, tuulimyllyt	Uusi aika	U
6 Tenhola	27	Asuinpaikat, kylätontit/kantatalot	Keskiaika	U
7 Kelhoinen	30	Löytöpaikat, irtolöytöpaikat	Esihistoriallinen	LP
8 Aitsaari	32	Asuinpaikat, kylätontit/torpat	Uusi aika	K
9 Höhtyri	34	Asuinpaikat, kylänpaikat/torpat	Uusi aika	K
10 Joensuu	35	Asuinpaikat, kylätontit/torpat	Uusi aika	K
11 Kari	37	Työ- ja valmistuspaikat, peltoaita	Uusin aika	K (/M ?)
12 Kelhoinen 2	39	Asuinpaikat, kylätontit/kantatalot	Keskiaika ?	K
13 Korkialuoto 2	41	Asuinpaikat, kylänpaikat/torpat	Uusi aika	K
14 Korkialuoto 3	43	Maarakenteet, kellarin perustus	Uusin aika ?	K (/M ?)
15 Lempainen	45	Asuinpaikat, kylätontit/kantatalot	Uusi aika	K
16 Maanpää	46	Asuinpaikat, kylätontit/kantatalot	Keskiaika ?	K
17 Merilä	48	Asuinpaikat, kylätontit/torpat	Uusi aika	K
18 Monnoinen	50	Asuinpaikat, kartanot	Keskiaika	K
19 Odensaari	53	Asuinpaikat, kartanot	Keskiaika	K
20 Orkola	55	Asuinpaikat, kylänpaikat/torpat	Uusi aika	K
21 Pakattulan Myllyvuori 2	57	Kivirakenteet, rajamerkit	Uusin aika	K
22 Pakattulan Myllyvuori 3	58	Merkkipuut	Uusi/uusin aika	K
23 Papinluoto	60	Asuinpaikat, kylätontit/torpat	Uusi aika	K
24 Ruohosenmaa	62	Asuinpaikat, kylätontit/torpat	Uusi aika	K
25 Taipale	64	Asuinpaikat, kylänpaikat/kantatalot	Keskiaika ?	K
26 Tarvo	65	Asuinpaikat, kylänpaikat/torpat	Uusi aika	K
27 Taipale Vähätalo	67	Asuinpaikat, kylänpaikat/kantatalot	Uusi aika	K
28 Matalaluoto	69	Asuinpaikat, kylätontit/torpat	Uusi aika	K ?
29 Matalaluoto 2	70	Työ- ja valmistuspaikat, tuulimyllyt	Uusi aika	U ?

Taulukko. Status: U uusi muinaisjäännöskohde, MJ tunnettu muinaisjäännöskohde, LP löytöpaikka, K muu kulttuuriympäristökohde, M muu havainto.

9. Kohdetiedot

Muinaisjäännökset

1. Kaarninko

Rekisteritiedot		Paikkatiedot	
Mj-rekisteri		TM35-lehtijako	L3411R
Laji	Muinaisjäännös	Vanha yleislehtijako	104404
Tyyppi	asuinpaikat	Koordinaatit ETRS-TM35FIN	I 224198 P 6721691
Tyypin tarkenne	Kylänpaikat/kylätontit/torpat	N2000	n. 5-10
Lukumäärä	5	laajuus	n. 1200 m ²
Ajoitus yleinen	uusi aika	Koordinaattiselite	Pohjoisempi talon perustus- nurkka
Ajoitustarkenne	1800-luku	Etäisyystieto	Maskun kirkosta 7,7 km länsi- lounaaseen
Inventointilöydöt		Inventointimenetelmät	Pintahavainnointi, kairaus
Aiemmat tutkimuk- set		Kaavaluonnoksen nro.	
Aiemmat löydöt			

Maastotiedot: Halkkoaukkoon laskevan Hirvijoan suun etelärannalla Kaarningon mäen pohjoispäässä, maa-perä on kallioista, puusto on lehtipuuvaltaista. Maasto laskee suhteellisen jyrkästi joelle.

Kuvaus: Paikalla on talon perustuksen jäänteitä, kaksi kiviäitaa ja kaivon jäännös. Talo on sijainnut suojai-sella paikalla kalliokohoamien välissä. Oppaana kohteelle oli maanomistaja Martti Karhinen. Hänellä ei ollut tietoa, miltä ajanjaksolta paikan jäänteet asutuksesta ovat.

Rakennuksen perustuksen jäänteitä on kaksi ja niiden etäisyys toisistaan on 23 m. Ne ovat n. 2 m halkaisija-ltaan, yli metrin korkuisia suorakulmaisen muotoisia ja ladottuja n. 20-50 cm halkaisijoiltaan olevista kivistä. Eteläisemmässä esiintyi kairauksessa hiiltä. Pohjoisempi perustus sijaitsee kalliokielekkeen reunalla, sen vieressä on modernin lieden jäännökset ja tiiliskiven kappaleita. Läntisempi kiviäita on n. 22 m pitkä ja n. 40-50 cm korkea, itäisempi aita on n. 7 m pitkä, n. 1,5 m leveä ja ladottu osin isojen maakivien päälle. Kaivon jäännös on hieman yli metri läpimitaltaan, sen pohja ei tuntunut kairalla tunnustelemalla, joten sitä ei ole aina-kaan kokonaan peitetty ja nykyisin syvyyttä sillä lienee yli metri, tarkastushetkellä vesi ylsi reunoille asti, kive-tyt seinämät ovat ainakin osin romahtaneet.

Kaarningon torppa on perustettu Ajosenpään kylään 1830-luvulla. Torppa oli olemassa vielä 1870 (Maskun kulttuurimaisema ja vanha rakennuskanta, s. 85-86). Kaarninko talo sijaitsee saman mäen eteläpäässä. Ky-symyksessä on Ajosenpään kylän ulkopalstalle perustettu talo, joka on merkitty maarekisteriin 1804.

Ehdotus suojavyöhykkeeksi: kyllä, sm-merkintä.

18

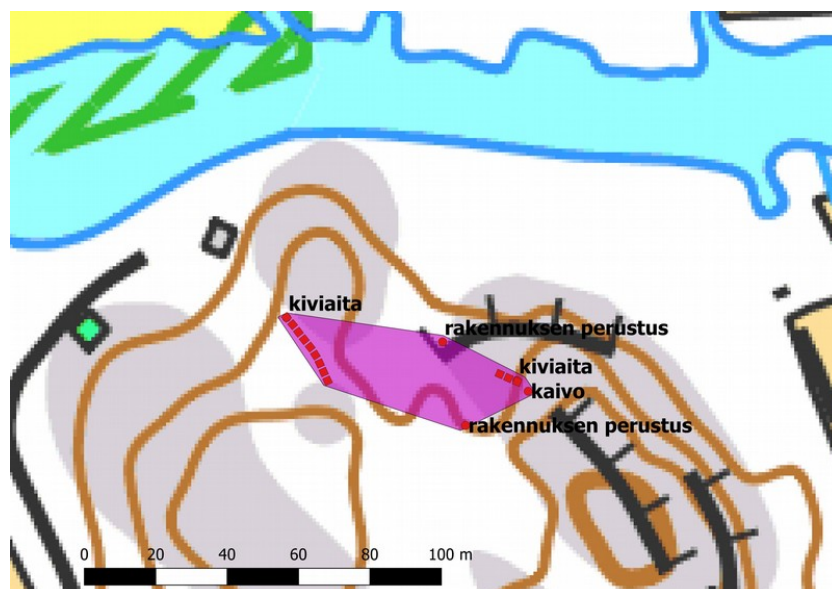
Eteläisempi rakennuksen perustuksen jäännös länteen.

Kaivo itään.

Osin isojen maakivien päälle ladottua kiviaitaa.

Kaarninko, aluerajaus ja havaitut rakenteet.

2. Korkialuoto

Rekisteritiedot		Paikkatiedot	
Mj-rekisteri	1624	TM35-lehtijako	L3411L
Laji	Muinaisjäännös	Vanha yleislehtijako	104404
Tyyppi	Alusten hylt	Koordinaatit ETRS-TM35FIN	I 222495 P 6717535
Tyyppin tarkenne	Hylt, puu	N2000	arvio min. 1 max. 2
Lukumäärä	1	laajuus	
Ajoitus yleinen	historiallinen	Koordinaattiselite	Aiemman tiedon mukaan

Ajoitustarkenne		Etäisyystieto	Maskun kirkosta n. 11,2 km lounaaseen
Inventointilöydöt		vedenalainen	on
Aiemmat tutkimukset	Pentti Kangassuo, yleisölmöintus	Kaavaluonnoksen nro	
Aiemmat löydöt		Inventointimenetelmät	Tarkistus veneestä

Maastotiedot: Maskun edustan sisäsaariston eteläosassa Korkialuodon itäpuolella matalalla vesialueella, rannat ovat ruovikkoa ja vesikasvillisuutta esiintyy runsaasti.

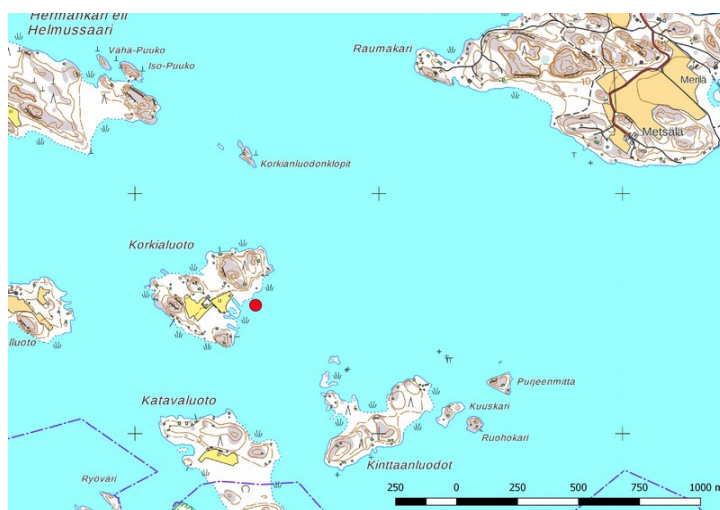
Kuvaus: Kulttuuriympäristön palveluikkuna: Sisäsaaristossa Korkialuodon itäpuolella ruovikkoisella alueella. Puurunkoisen laivan hylky, jonka pituus on noin 30 metriä. Hylky on osittain pinnalla ja se on rungoltaan melko ehjä (vuonna 1980). Hyllyn taustasta ja ajoituksesta ei ole tietoa. Paikannettu ilmoittajan piirroskartan mukaan.

2017: Kohde tarkastettiin veneestä. Vedenpinnalla ei ollut havaittavissa mitään hylystä. Tarkastushetkellä vedenpinta oli tyyni, mutta vesi sameaa ja vesikasvillisuutta runsaasti, joista johtuen näkyvyys oli erittäin huono. Ilmeisesti jäät ovat hajottaneet hyllyn ainakin osittain.

Ehdotus suojavyöhykkeeksi: kyllä, sm-merkintä. Kohteen kunto ja säilyneisyys ei selvinne ilman tarkempia tutkimuksia.

Hyllyn paikka lounaaseen.

Korkialuoto, hyllyn sijainti.

3. Pakattulan Myllyvuori

Rekisteritiedot		Paikkatiedot	
Mj-rekisteri	481000002	TM35-lehtijako	L3411R
Laji	Muinaisjäännös	Vanha yleislehtijako	104306
Tyyppi	kivirakenteet	Koordinaatit ETRS-TM35FIN	I 225752 P 6716175
Tyypin tarkenne	Kivilatomukset ja kiviaidat	N2000	n. 5-7,5
Lukumäärä	2	laajuus	
Ajoitus yleinen	Uusi aika	Koordinaattiselite	latomuksen eteläpää
Ajoitustarkenne		Etäisyystieto	Maskun kirkosta n. 9.9 km lounaaseen
Inventointilöydöt		Inventointimenetelmät	pintahavainnointi
Aiemmat tutkimukset	1997 Esa Laukkanen, tarkastus	Kaavaluonnoksen nro	
Aiemmat löydöt			

Maastotiedot: Muninpäässä Luikkionlahteen pistävällä niemekkeellä jyrkkärinteisen Pakattulanvuoren länsireunalla. Maaperä on kalliota ja kivikko. Puusto on mänty-kuusivaltaista havupuumetsää.

Kuvaus: Esa Laukkanen 1997: Rakennelmiin kuuluu kiviaitaa, muu kylmämuurattu kivirakennelma ja viertotietä. Mittasimme kohteen osat mittanauhalla, joka minulla sattui olemaan kameralaukussani, ja nämä mitaustulokset selviävät liitteenä olevasta karttaluonnoksesta. Valokuvista selviää jotakin rakentamistavasta. Meri oli hyvin näkyvissä näille kivirakennelmille. Mikäli saatoimme arvion varassa maaston korkeuseroja hahmottaa, nämä rakennelmat sijaitsevat maastonkohdassa, joka on noin 3-5 m nykyistä merenpintaa ylempänä. Mikäli tässä olisi kysymyksessä kivilaituri, olisi se melkoisen iäkäs. Kohteen tulkinnan jätämme avoimeksi.

Esa Laukkanen 29.9.1998: Sain tietooni 20.5.1998, että kivirakenne Maskun Pakattulan Myllyvuorella (sijainnissa 6709 01, 555 50; PK 1043 06) pitäisi oleman paikalla, jossa on vielä 1940-luvun alussa ollut erään merimiehen asuinrakennus. Tiedon kertoi myyntiedustaja Asko Etelä (osoite: Lätinen Pitkätatu 23, 20100 TURKU; puh: 02-2510231). Hän mainitsi kuulleensa asiasta isältään. Etelä tiesi myös mäkeä ylös menevän tien johtaneen tuulimyllylle, joka mäellä oli.

2017: Kohde oli ennallaan. Vuoden 1997 raportissa on tarkka piirros kohteen rakenteista. Nyt suoritettussa inventoinnissa kiviaidan ja latomuksen tulkittiin liittyvän paikalla olleeseen peltoon. Asuinrakennuksesta ei löydetty merkkejä. Pakattulanvuoren laen tarkastuksessa ei löydetty jäänteitä myöskään tuulimyllystä. Kalion päällä havaittiin moderneja hakkauksia ja merkkipuu. Merkkipuusta tehtiin oma kohdekortti (kohde 22).

Ehdotus suojavyöhykkeeksi: kyllä, sm-merkintä.

22

Kiviaita koilliseen.

Latomus kaakkoon.

Pakattulan Myllyvuori, aita ja latomus punaisena katkoviivana, kohdekoordinaatit punaisena ympyränä.

4. Papinluoto Linnuskorpi

Rekisteritiedot		Paikkatiedot	
Mj-rekisteri		TM35-lehtijako	L3411L
Laji	Muinaisjäännös	Vanha yleislehtijako	104404
Tyyppi	asuinpaikat	Koordinaatit ETRS-TM35FIN	I 22144 P 6719700
Tyypin tarkenne	Kylänpaikat/kylänpaikat/torpat	N2000	n. 7,5
Lukumäärä	1	laajuus	
Ajoitus yleinen	uusi aika	Koordinaattiselite	Tulisijan jäännös
Ajoitustarkenne		Etäisyystieto	Maskun kirkosta 10,3 km lounaaseen
Inventointilöydöt		Inventointimenetelmät	Pintahavainnointi, kairaus
Aiemmat tutkimukset		Kaavaluonnoksen nro	sr-39
Aiemmat löydöt			

Maastotiedot: Papinluodon saaren keskiosassa kalliomäen länsipuolella, länsipuolella on vanhoja pelto-alueita.

Kuvaus: "Linnuskorpi mainitaan Nynäisten kylän Nynäisten kartanon torppana vuoden 1767 katselmuksessa. Paikalla oleva huonokuntoinen rakennus on rakennettu 1800-luvulla." (Lemun kulttuurimaisema ja vanha rakennuskanta, s. 106).

2017: Paikan asuinrakennus on purettu, siitä ovat jäljellä perustus ja tulisijan jäännös. Asuinrakennuksen itäpuolella n. 15 m etäisyydellä on vielä pystyssä myöhempi lautarakenteinen vaja. Noin 50 m itäkaakkoon on kaivon jäännös (I 222197 P 6719680), joka oli peitetty peltilevyillä, kaivo on ollut käytössä lähihistoriassa. Noin 45 m pohjoiseen löytyi tuulimyllyn perustuksen jäänteet, josta tehtiin oma kohdekortti (kohde 5).

Ehdotus suojavyöhykkeeksi: kyllä, sm-merkintä.

Torpan paikalla viimeksi sijainneen asuinrakennuksen perustuksia itään.

Peltilevyillä peitetty kaivo.

Papinluoto Linnuskorpi.

5. Papinluoto Linnuskorpi 2

Rekisteritiedot		Paikkatiedot	
Mj-rekisteri		TM35-lehtijako	L3411L
Laji	Muinaisjäännös	Vanha yleislehtijako	104404
Tyyppi	Työ- ja valmistuspaikat	Koordinaatit ETRS-TM35FIN	I 222137 P 6719744
Tyypin tarkenne	tuulimyllyt	N2000	n. 7,5
Lukumäärä	1	laajuus	
Ajoitus yleinen	uusi aika	Koordinaattiselite	gps-mittaus
Ajoitustarkenne		Etäisyystieto	Maskun kirkosta 10,3 km lounaaseen
Inventointilöydöt		Inventointimenetelmät	pintahavainnointi
Aiemmat tutkimukset		Kaavaluonnoksen nro	
Aiemmat löydöt			

Maastotiedot: Papinluodon saaren keskiosassa kalliomäen länsireunalla, länsipuolella on vanhoja pelto-alueita.

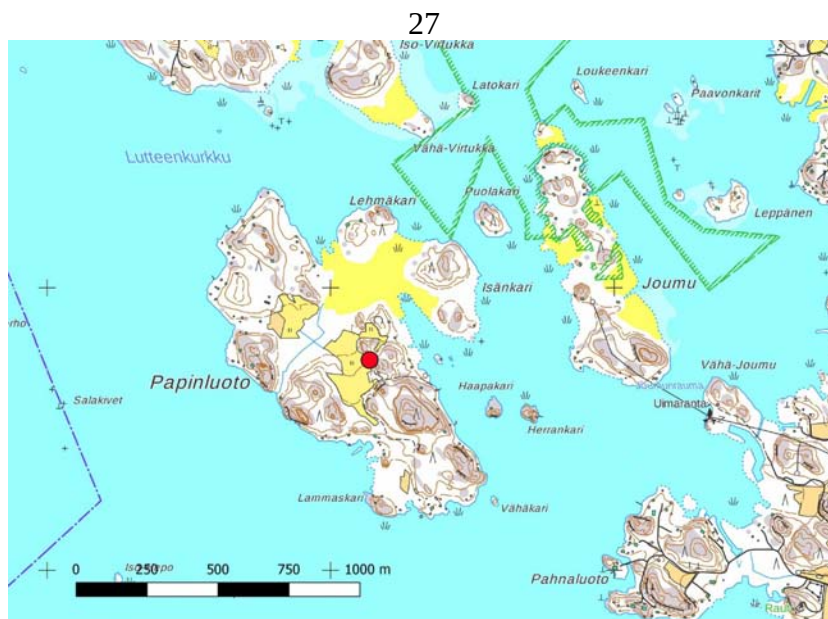
Kuvaus: Noin 4 m halkaisijaltaan neliön muotoinen tuulimyllyn perustus. Pinta on heinäkasvillisuuden ja sammaleen peitossa, kohde on melko huomaamaton. Tuulimylly on kuulunut torpalle, joka sijaitsi n. 40 etelään. Sen paikalta löytyi 1800-luvun asuinrakennuksen jäänteet.

Linnuskorpi mainitaan Nynäisten kylän Nynäisten kartanon torppana vuoden 1767 katselmuksessa (Lemun kulttuurimaisema ja vanha rakennuskanta, s. 106). Torpasta on oma kohdekortti (kohde 4 Papinluoto Linnuskorpi).

Ehdotus suojavyöhykkeeksi: kyllä, sm-merkintä.

Tuulimyllyn perustus itään.

Papinluoto Linnuskorpi 2.

Ks. isojakokartta sivulla 25.

6. Tenhola

Rekisteritiedot		Paikkatiedot	
Mj-rekisteri		TM35-lehtijako	L3411L
Laji	Muinaisjäännös	Vanha yleislehtijako	104404
Tyyppi	asuinpaikat	Koordinaatit ETRS-TM35FIN	I 221190 P 6724758
Tyypin tarkenne	Kylänpaikat/kylätontit/ kartat	N2000	n. 7,5-10
Lukumäärä	1	laajuus	n. 1450 m ²
Ajoitus yleinen	keskiaika	Koordinaattiselite	tulisijan jäännös
Ajoitustarkenne		Etäisyystieto	Maskun kirkosta n. 10,2 km länteen
Inventointilöydöt		Inventointimenetelmät	Pintahavainnointi, kairaus
Aiemmat tutkimukset		Kaavaluonnoksen nro	(tilan nykyinen päärakennus sr-19)
Aiemmat löydöt			

Maastotiedot: Oukkulanlahden pohjoispuolella nykyisestä tilan päärakennuksesta n. 100 m koilliseen sijaitsevilla matalalla mäellä, mäen halki johtaa ajotie tilan pihaan. Puusto on harvaa varttunutta lehtimetsää, maaperä on kivikkoista, lähistöllä esiintyy kallioita, myös paljaita kallioita.

Kuvaus: Ensimmäinen maininta Tenholan tilasta on vuodelta 1380. Aateliskartanona tila mainitaan keskiajalla. 1500-luvulla oli kaksi rälssitilaa, jotka myöhemmin yhdistyivät. Vanha kartano on sijainnut nykyisestä kartanosta n. 100 m pohjoiseen. Uusi asuinkartano sijaitsi nykyisellä paikallaan viimeistään vuonna 1684. Vanhimmat säilyneet ulkorakennukset ovat kaksi kivikellaria, jotka on tehty vuosin 1674 ja 1683 välisenä aikana (Lemun kulttuurimaisema ja vanha rakennuskanta, s. 134-135).

2017: Mäen korkeimmalla kohdalla on tulisijan jäännös, joka erottuu n. 2 m halkaisijaltaan olevana matalana

kasvillisuuden peittämänä kumpuna, kairauksessa todettiin hiiltä. Sen lähiympäristössä on maan pinnalla joitakin yli 50 cm halkaisijoiltaan olevia kiviä, jotka ovat mahdollisesti kuuluneet rakennuksen perustukseen, joitakin kiviä tuntuu myös pintakasvillisuuden alla. Noin 22 m tulisijan jäännöksestä itään talolle johtavan tien reunamilla on paikoin irtonaisesti kiviä, jotka voivat liittyä tien tekemiseen. Vuoden 1808 isojakokartan mukaan tilan rakennuksia oli myös talolle johtavan ajotien ja itään johtavan tien pohjoispuolella. Näiltä alueilta ei löytynyt pintapuolisessa tarkastuksessa tai kairatessa esim. kivikeskittymiä tai hiiltä.

Kohde on rajattu Lemun kulttuurimaisema ja vanhan rakennuskanta -kirjassa esitettyjen tietojen mukaan, jotka perustavat mm. 1700-luvun isojakokarttoihin sekä nyt tehtyjen maastohavaintoihin perusteella.

Ehdotus suojavyöhykkeeksi: kyllä, rajauksen mukaan, sm-merkintä.

Kantatalon paikka lounaaseen, taustalla tilan nykyisiä rakennuksia.

Kantatalon paikalla olevan uunin jäänteet kairan kohdalla, kuva luoteeseen.

29

Paikalla olevia mahdollisia rakennuksen perustukseen kuuluneita kiviä.

Tenhola, rajausta ja kohdekoordinaattipiste.

Tenhola, isojakokartta vuodelta 1808. Päärakennuksen lisäksi paikalla oli tilarakennuksia, meri ylsi tilan länsipuolelle kapeana lahtena. Arkistolaitos; <https://astia.narc.fi/astiaUi/digiview.php?imageId=12840462&aytun=2669034.KA&j=1>

Löytöpaikat

7. Kelhoinen

Rekisteritiedot		Paikkatiedot	
Mj-rekisteri	1000008999	TM35-lehtijako	L3411R
Laji	löytöpaikat	Vanha yleislehtijako	104404
Tyyppi	irtolöytöpaikat	Koordinaatit ETRS-TM35FIN	I 225780 P 6719288
Tyypin tarkenne		N2000	n. 10
Lukumäärä	1	laajuus	
Ajoitus yleinen	kivikautinen	Koordinaattiselite	
Ajoitustarkenne		Etäisyystieto	Maskun kirkosta n. 7,5 km lounaaseen
Inventointilöydöt		Inventointimenetelmät	pintahavainnointi
Aiemmat tutkimukset		Kaavaluonnoksen nro	
Aiemmat löydöt			

Maastotiedot: Suutaraukon merenlahden koillispuolella tasaisella pellolla.

Kuvaus: rekisteriportaalin kuvaus: Pohjalainen kirves on löytynyt peltotöissä Kelhoisten päärakennuksesta n. 50 m etelään.

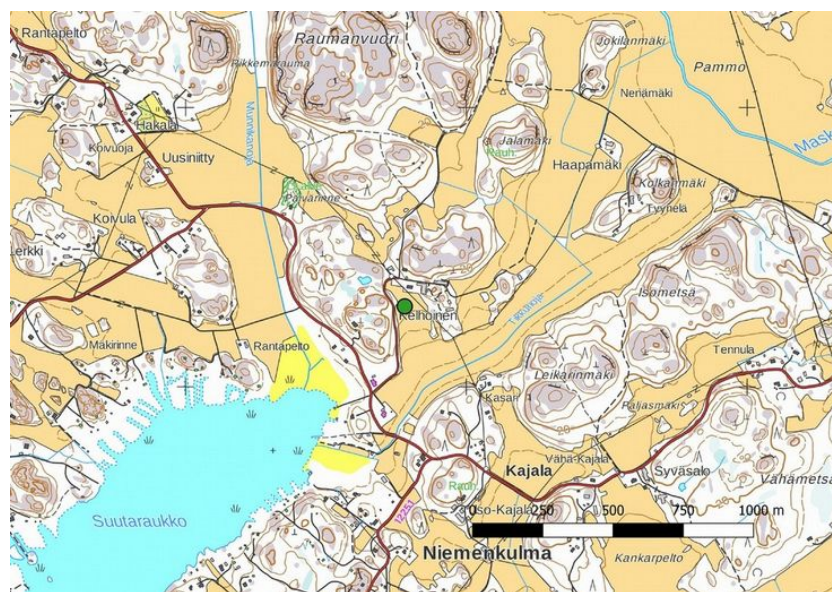
2017: Löytöpaikka sijaitsee pellolla kaavan rajan tuntumassa. Inventoinnin aikana alueen pelto oli edellisen vuoden puinnin jäljiltä. Topografian perusteella paikalla ei ole asuin- tai muuta pitempiaikaisesta esihistoriallista toimintapaikkaa.

Ehdotus suojavyöhykkeeksi: ei.

Löytöpaikka pohjoiseen.

Kelhoisen irtolöytöpaikka vihreänä ympyränä.

Muut kulttuuriperintökohteet

8. Aitsaari

Rekisteritiedot		Paikkatiedot	
Mj-rekisteri		TM35-lehtijako	L3411L
Laji	Kulttuuriperintökohde	Vanha yleislehtijako	104404
Tyyppi	asuinpaikat	Koordinaatit ETRS-TM35FIN	I 221693 P 6721291
Tyypin tarkenne	Kylänpaikat/kylätontit/torpat	N2000	n. 5-7,5
Lukumäärä	1	laajuus	n.1050 m ²
Ajoitus yleinen	uusi aika	Koordinaattiselite	ulkorakennuksen itänurkka
Ajoitustarkenne		Etäisyystieto	Maskun kirkosta n. 10,2 km länsilounaaseen
Inventointilöydöt		Inventointimenetelmät	pintahavainnointi
Aiemmat tutkimukset		Kaavaluonnoksen nro	sr-36
Aiemmat löydöt			

Maastotiedot: Entisessä Aitsaassa, joka on kasvanut kiinni mantereeseen, kallioalueen eteläreunalla, eteläpuolella on entisiä peltoalueita.

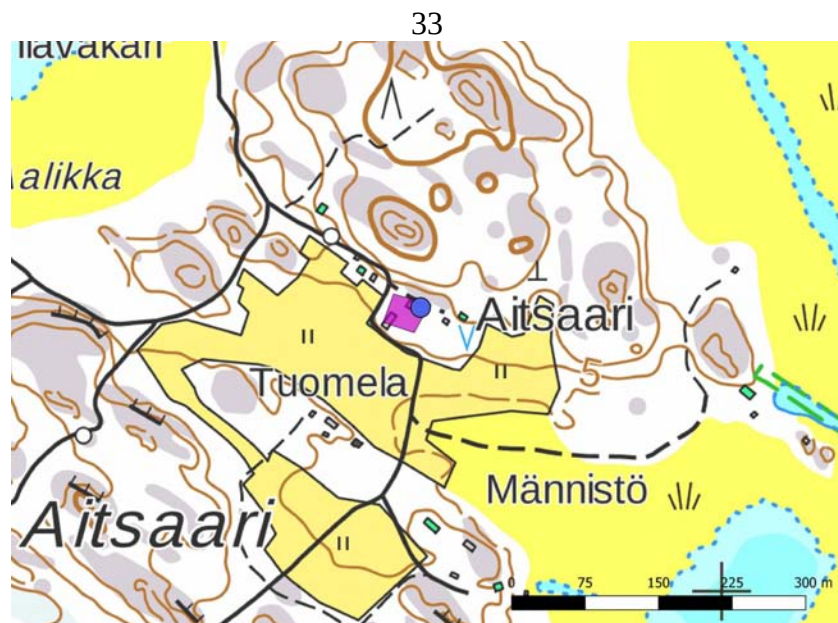
Kuvaus: Nyynäisten Aitsaaren torppa oli olemassa ainakin jo 1760-luvulla (Lemun kulttuurimaisema ja vanha rakennuskanta, s. 102).

2017: Paikalla on vapaa-ajan asunto ja siihen kuuluvia ulkorakennuksia.

Ehdotus suojavyöhykkeeksi: s-merkintä.

Torpan paikka pohjoiseen.

Aitsaari, kohderajaus, koordinaattipiste sinisenä ympyränä.

Aitsaari ja sen lähisaaria vuoden 1829 isojakokartassa, karttaan merkityt niityt ovat Aitsaaren torpan niittyjä, Arkistolaitos, <http://digi.narc.fi/digi/view.ka?kuid=13585527>

9. Höhtyri

Rekisteritiedot		Paikkatiedot	
Mj-rekisteri		TM35-lehtijako	L3411R
Laji	Kulttuuriperintökohde	Vanha yleislehtijako	104404
Tyyppi	asuinpaikat	Koordinaatit ETRS-TM35FIN	I 224638 P 6721313
Tyyppin tarkenne	Kylänpaikat/torpat	N2000	n. 5-7,5
Lukumäärä	1	laajuus	
Ajoitus yleinen	uusi aika	Koordinaattiselite	Talon itänurkka
Ajoitustarkenne		Etäisyystieto	Maskun kirkosta n. 7,4 km länsilounaaseen
Inventointilöydöt		Inventointimenetelmät	pintahavainnointi
Aiemmat tutkimukset		Kaavaluonnoksen nro	Sijaitsee kaavan ulkopuolella
Aiemmat löydöt			

Maastotiedot: Ohensaarentien varrella kalliomäen eteläreunalla. Kohde sijaitsee kaavan rajan tuntumassa.

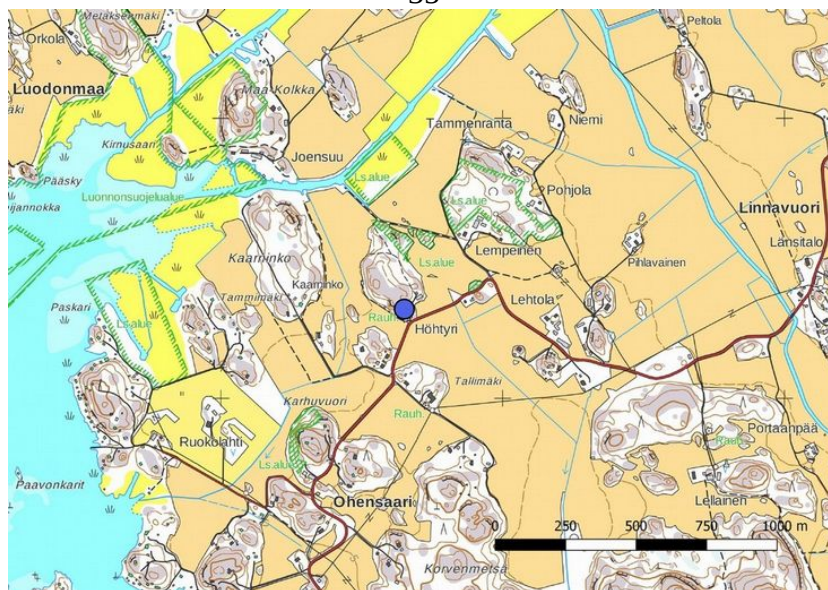
Kuvaus: Höhtyri-niminen torppa (Hähtyri) on perustettu 1760-luvulla Odensaaren kylään (Maskun kulttuuri-
maisema ja vanha rakennuskanta, s. 215).

2017: Tilan alueella on päärakennuksen lisäksi useita muita 1900-luvulla rakennettuja talous- ja ulkorakennuksia.

Ehdotus suojavyöhykkeeksi: sijaitsee kaavan ulkopuolella kaavan rajan tuntumassa, ei ehdotusta suojavyöhykkeeksi.

Höhtyri, torpan paikalla on myös useita tilarakennuksia, kuva länteen.

Höhtyri.

10. Joensuu

Rekisteritiedot		Paikkatiedot	
Mj-rekisteri		TM35-lehtijako	L3411R
Laji	Kulttuuriperintökohde	Vanha yleislehtijako	104404
Tyyppi	asuinpaikat	Koordinaatit ETRS-TM35FIN	I 224051 P 6721880
Tyypin tarkenne	Kylänpaikat/kylätontit/torpat	N2000	n. 5-7,5
Lukumäärä	1	laajuus	n. 1250 m ²
Ajoitus yleinen	uusi aika	Koordinaattiselite	Talon koillisnurkka
Ajoitustarkenne		Etäisyystieto	Maskun kirkosta n. 7,8 km länsilounaaseen
Inventointilöydöt		Inventointimenetelmät	pintahavainnointi
Aiemmat tutkimukset		Kaavaluonnoksen nro	sr-30
Aiemmat löydöt			

Maastotiedot: Entisessä Maakolkan saarella, nykyisen merenlahden ja Hirvijoen suulla jyrkähkön kalliorinteen reunalla.

Kuvaus: Nyynäisten kylässä Kolkassa oli Nyynäisten kalastajatorppa viimeistään 1799. Nykyinen rakennus on rakennettu 1938 (Lemun kulttuurimaisema ja vanha rakennuskanta, s. 104).

2017: Torpan paikka on rakennettua. Päärakennuksen länsipuolella on avokallioita, itä-kaakkoispuolella uudehkoja/uusia talous- ja ulkorakennuksia ja yksi vapaa-ajan asunto.

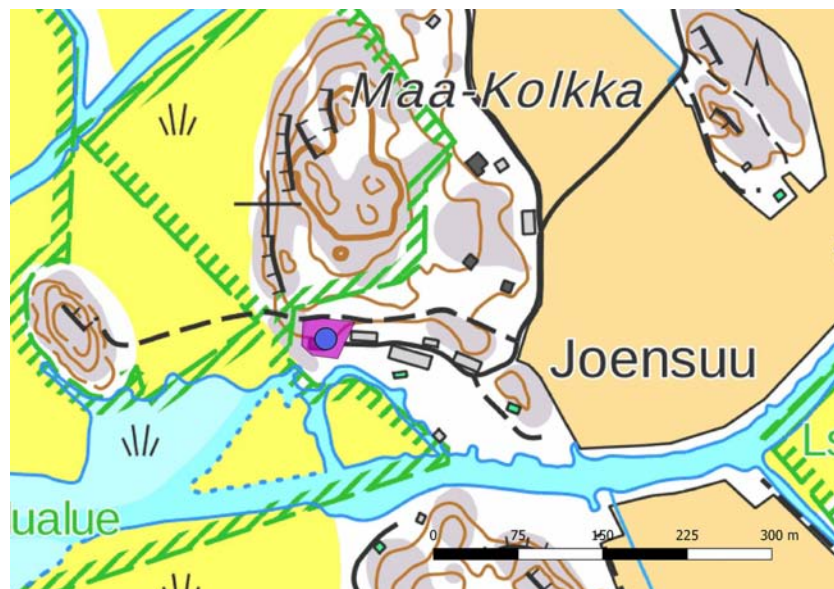
Ehdotus suojavyöhykkeeksi: s-merkintä.

36

Joensuu lounaaseen.

Joensuu, rajausta violettina, kohdekoordinaattipiste sinisenä.

Maakolkan aluetta vuoden 1828 tiluskartalla, Arkistolaitos, <http://digi.narc.fi/digi/view.ka?kuid=13585523> .

11. Kari

Rekisteritiedot		Paikkatiedot	
Mj-rekisteri		TM35-lehtijako	L3411L
Laji	Kulttuuriperintökohde (muu havainto ?)	Vanha yleislehtijako	104404
Tyyppi	Työ- ja valmistuspaikat	Koordinaatit ETRS-TM35FIN	I 221194 P 6723688
Tyypin tarkenne	peltoaidat	N2000	n. 7,5
Lukumäärä	1	laajuus	
Ajoitus yleinen	Uusin aika ?	Koordinaattiselite	Gps-mittaus, aidan länsipää
Ajoitustarkenne		Etäisyystieto	Maskun kirkosta n. 10,25 km länteen
Inventointilöydöt		Inventointimenetelmät	Pintahavainnointi, kairaus
Aiemmat tutkimukset		Kaavaluonnoksen nro	
Aiemmat löydöt			

Maastotiedot: Oukkulanlahden pohjoisrannalla vapaa-ajan asunnolle johtavan ajotien varrella metsäisellä alueella.

Kuvaus: Noin 20 m pitkä peltoaita metsässä. Vuoden 1968 peruskartan mukaan paikalla oli pieni pelto. Isojakokartalle paikalle on merkitty rakennus, mahdollisesti venevaja tms, ks. kartta Arkistolaitos; <https://astia.narc.fi/astiaUi/digiview.php?imageId=12840462&aytun=2669034.KA&j=1>

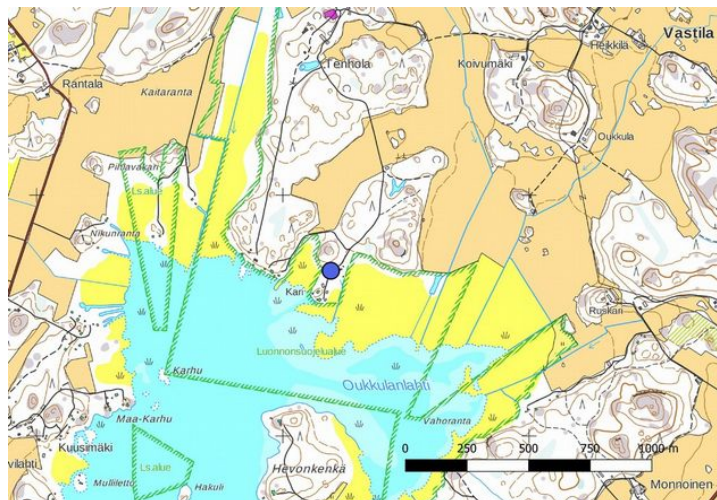
Ehdotus suojavyöhykkeeksi: ei ehdotusta.

38

Peltoaita itään.

Kari, sijainti.

12. Kelhoinen 2

Rekisteritiedot		Paikkatiedot	
Mj-rekisteri		TM35-lehtijako	L3411R
Laji	Kulttuuriperintökohde	Vanha yleislehtijako	104404
Tyyppi	asuinpaikat	Koordinaatit ETRS-TM35FIN	I 225806 P 6719360
Tyypin tarkenne	Kylänpaikat/kylätontit/ kanta- talot	N2000	n. 12,5-15
Lukumäärä	1	laajuus	n. 2500 m ²
Ajoitus yleinen	Keskiaika ?	Koordinaattiselite	Talon koillisnurkka
Ajoitustarkenne		Etäisyystieto	Maskun kirkosta n. 7,5 km lounaaseen
Inventointilöydöt		Inventointimenetelmät	pintahavainnointi
Aiemmat tutkimuk- set		Kaavaluonnoksen nro	Sijaitsee kaavan ulkopuolella
Aiemmat löydöt			

Maastotiedot: Suutaraukon merenlahden koillispuolella kalliomäen eteläreunalla ja eteläpuolella. Kohteen eteläpuolella on peltoja.

Kuvaus: Kelhoisten kylässä on ollut 1400-luvun alussa kolme taloa. Näistä kaksi yhdistyivät 1589 ja kolmas talo näihin 1661. Kelhoisesta tuli yksinäistalo, jossa oli kaksi perintötaloa ja ratsutila. Perintötalot olivat kruunulla 1683-1757. Paikalla oleva vanhempi asuinrakennus rakennettiin 1800-luvun lopulla. Uudempaa asuinrakennusta alettiin rakentaa 1938 (Maskun kulttuurimaisema ja vanha rakennuskanta, s. 148-149).

2017: Kantatalon paikka on rakennettua, kohde inventoitiin yleispiirteisesti. Tilakeskuksessa sijaitsee kaksi asuinrakennusta sekä useita talous- ja ulkorakennuksia. Nykyisin käytössä oleva uudempi asuinrakennus sijaitsee pellon reunassa, vanhempi asuinrakennus siitä n. 50 m pohjoiseen kalliomäen reunalla.

Ehdotus suojavyöhykkeeksi: -.

Kelhoinen pohjoiseen.

40

Nykyisen päärakennuksen itäpuolella sijaitseva kiviavetta koilliseen.

Kelhoinen 2.

13. Korkialuoto 2

Rekisteritiedot		Paikkatiedot	
Mj-rekisteri		TM35-lehtijako	L3411L
Laji	Kulttuuriperintökohde	Vanha yleislehtijako	104404
Tyyppi	asuinpaikat	Koordinaatit ETRS-TM35FIN	I 222269 P 6717606
Tyypin tarkenne	Kylänpaikat/torpat	N2000	n. 7,5
Lukumäärä	1	laajuus	
Ajoitus yleinen	uusi aika	Koordinaattiselite	Mökin koillisnurkka
Ajoitustarkenne		Etäisyystieto	Maskun kirkosta n. 11,3 km lounaaseen
Inventointilöydöt		Inventointimenetelmät	Pintahavainnointi, kairaus
Aiemmat tutkimukset		Kaavaluonnoksen nro	
Aiemmat löydöt			

Maastotiedot: Maskun edussaarella Korkialuodossa, saaren pohjoisosassa kallioisella mäellä. Kohteen eteläpuolella on entisiä pelloja. Maisema on avointa.

Kuvaus: Odensaaren kartanolla oli torppa Korkialuodossa viimeistään 1760-luvulla (Aulis Oja, Maskun historia 1, s. 366 ja Maskun kulttuurimaisema ja vanha rakennuskanta, kartta s. 74-75).

2017: Kalliomäellä on kaksi vapaa-ajan asuntoa ja ulkorakennuksia. Torpan paikka on eteläisemmän huvilan kohdalla. Sen itäpuolelta n. 10-15 metrin päästä löytyi itään laskevalta rinteeltä suorakaiteen muotoinen n. 5 m ja 1,5-2 m leveä matala latomus, joka rakenteensa perusteella voisi olla laiturin perustus (I 222285 P 6717617m z n. 2,5-5 m mpy).

Ehdotus suojavyöhykkeeksi: s-merkintä.

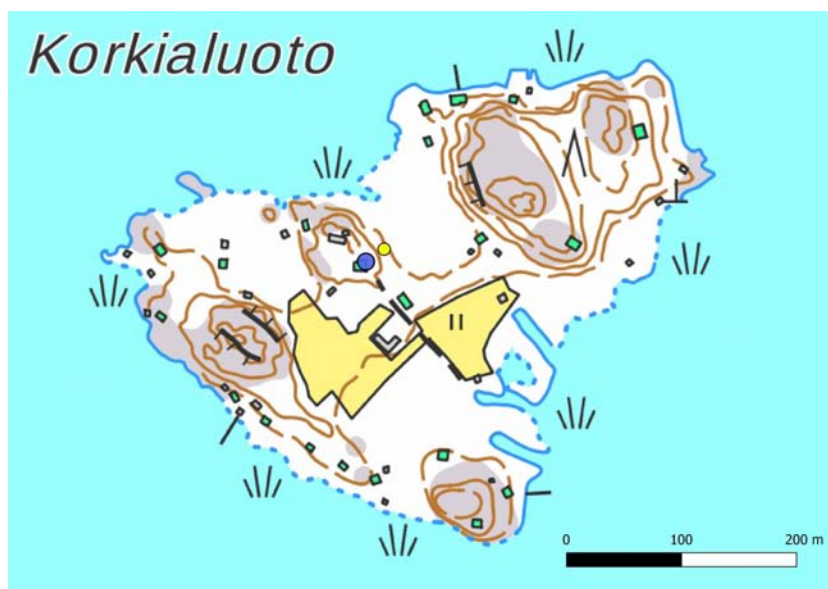
Torpan paikan nykyistä piha-aluetta.

42

Torpan paikan ja nykyisen huvilan itäpuolelta löytyi mahdollinen laiturin perustus, kuva lounaaseen.

Korkialuoto 2, torpan paikan sijainti sinisenä ympyränä, mahdollinen laiturin perustus keltaisena ympyränä.

Korkialuodon torppa merkittynä vuoden 1770 isojakokartalle, Arkistolaitos, <https://astia.narc.fi/astiaUi/digiview.php?imageId=20761133&aytun=2861417.KA&j=2>.

14. Korkialuoto 3

Rekisteritiedot		Paikkatiedot	
Mj-rekisteri		TM35-lehtijako	L3411L
Laji	Kulttuuriperintökohde (muu havainto ?)	Vanha yleislehtijako	104404
Tyyppi	maarakenteet	Koordinaatit ETRS-TM35FIN	I 222401 P 6717692
Tyypin tarkenne	kellarit	N2000	n. 12,5
Lukumäärä	1	laajuus	
Ajoitus yleinen	Uusin aika ?	Koordinaattiselite	Gps-mittaus
Ajoitustarkenne		Etäisyystieto	Maskun kirkosta n. 11,2 km lounaaseen
Inventointilöydöt		Inventointimenetelmät	Pintahavainnointi, kairaus
Aiemmat tutkimukset		Kaavaluonnoksen nro	
Aiemmat löydöt			

Maastotiedot: Maskun edussaarella Korkialuodossa, saaren koillisosassa korkean ja jyrkkärinteisen kallion päällä. Maaperä kallioiden ulkopuolella on kivikkoista.

Kuvaus: Noin 5 m läpimitaltaan ja n. 50 cm syvä, pohja-alaltaan lähinnä neliön muotoinen kellarin pohja, ovi-aukko lounaaseen. Reunat ovat jyrkät, kuopan seinämissä on näkyvissä kiviä ja hiekkaa. Päällä on voinut olla puinen rakennus. Reunalla kasvavan männyn rungon paksuuden perusteella kohteen ikä on yli 50 vuotta.

Ehdotus suojavyöhykkeeksi: kohde voi olla peräisin vasta 1900-luvun puolivälistä. Ei ehdotusta suojavyöhykkeeksi.

Kellarin pohja itään.

Korkialuoto 3.

Ks. isojakokartta sivulla 43.

15. Lempainen (Lempeinen)

Rekisteritiedot		Paikkatiedot	
Mj-rekisteri		TM35-lehtijako	L3411R
Laji	Kulttuuriperintökohde	Vanha yleislehtijako	104404
Tyyppi	asuinpaikat	Koordinaatit ETRS-TM35FIN	I 224872 P 6721590
Tyypin tarkenne	Kylänpaikat/kylätontit/ kantatalot	N2000	n. 5
Lukumäärä	1	laajuus	
Ajoitus yleinen	uusi aika	Koordinaattiselite	Talon itänurkka
Ajoitustarkenne		Etäisyystieto	Maskun kirkosta n. 7,1 km lounaaseen
Inventointilöydöt		Inventointimenetelmät	pintahavainnointi
Aiemmat tutkimukset		Kaavaluonnoksen nro	Kohde sijaitsee kaavan ulkopuolella
Aiemmat löydöt			

Maastotiedot: Halkkoaukon itäpuolella Hirvijoen suusta kaakkoon. Tila sijaitsee rauhoitetun tammimetsän reunalla kallioisen mäen lounaisreunalla, eteläpuolella on viljeltyjä pelloja.

Kuvaus: Lempeisten torppa perustettiin 1730-luvulla Nynäisten kylään. Torpasta muodostettiin noin vuonna 1811 Nynäisten sotilasvirkatalon sivutila. Vanhoissa ruotsinkielisissä asiakirjoissa talon nimenä on ollut myös Ekendal (Lemun kulttuurimaisema ja vanha rakennuskanta, s. 106).

2017: Kantatalon paikan ympäristössä ei ilmeisesti ole tapahtunut muutoksia 1980-luvun puolivälissä tehdyn rakennusinventoinnin jälkeen. Kohde inventoitiin yleispiirteisesti.

Ehdotus suojavyöhykkeeksi: ei ehdotusta, kantatalon paikka sijaitsee kaavan reunalla kaavan ulkopuolella.

Kantatalon paikka luoteeseen.

Lempainen, rajausta violetilla, kohdekoordinaattipiste sinisenä ympyränä.

16. Maanpää

Rekisteritiedot		Paikkatiedot	
Mj-rekisteri		TM35-lehtijako	L3411R
Laji	Kulttuuriperintökohde	Vanha yleislehtijako	104404
Tyyppi	asuinpaikat	Koordinaatit ETRS-TM35FIN	I 224961 P 6717747
Tyypin tarkenne	Kyläpaikat/kylätontit/ kanta- talot	N2000	n. 10-12,5
Lukumäärä	1	laajuus	2700 m ²
Ajoitus yleinen	Keskiaika ?	Koordinaattiselite	Talon pohjoisnurkka
Ajoitustarkenne		Etäisyystieto	Maskun kirkosta n. 9,2 km lounaaseen
Inventointilöydöt		Inventointimenetelmät	pintahavainnointi
Aiemmat tutkimuk- set		Kaavaluonnoksen nro	sr-11
Aiemmat löydöt			

Maastotiedot: Maskun eteläosassa Maanpäänniemessä, Suutaraukon itärannalla Merisalon tien varrella kal-
lioisen mäen korkeimman kohdan tuntumassa, tilan itä- ja eteläpuolella on peltoja.

Kuvaus: Maanpään kylän kaksi kantataloa Pohjatalo ja Meritalo on ilmeisesti perustettu 1400-luvulla. Merita-
lo oli läänitettyä Kankaisten kartanolle ja Pohjatalo Turun akatemialle. Talot olivat kruununtaloina 1690-lu-
vulta, Meritalo vuoteen 1834 ja Pohjatalo vuoteen 1836, jolloin ne ostettiin perintötiloiksi. Nykyiset raken-
nukset on rakennettu 1800-luvun loppupuolelta. (Maskun kulttuurimaisema ja vanha rakennuskanta, s. 196).
2017: Kantatalon paikan ympäristössä ei ilmeisesti ole tapahtunut muutoksia 2000-luvun puoliväissä tehdyn
rakennusselvityksen jälkeen. Kohde inventoitiin yleispiirteisesti.

Ehdotus suojavyöhykkeeksi: s-merkintä.

47

Maanpään kantatalon paikan läpi johtaa tie, kuva lounaaseen

Maanpää, rajausta violettina, kohdekoordinaatit sinisenä ympyränä.

Maakirjakartta Maanpäästä vuodelta 1695, Geometrisk Affrijtningh Öfwer Maanpä Rusthåll Beläget I Wirmo Härad Rimito Sochn och Abo Lähn., Arkistolaitos, <https://astia.narc.fi/astiaUi/digiview.php?imageId=27029279&aytun=1488135.KA&j=1>

17. Merilä

Rekisteritiedot		Paikkatiedot	
Mj-rekisteri		TM35-lehtijako	L3411R
Laji	Kulttuuriperintökohde	Vanha yleislehtijako	104404
Tyyppi	asuinpaikat	Koordinaatit ETRS-TM35FIN	I 224307 P 6718538
Tyypin tarkenne	Kylänpaikat/kylätontit/ torpat	N2000	n. 5
Lukumäärä	1	laajuus	n. 2100 m ²
Ajoitus yleinen	Uusi aika	Koordinaattiselite	Talon pohjoisnurkka
Ajoitustarkenne		Etäisyystieto	Maskun kirkosta n. 9,1 km lounaaseen
Inventointilöydöt		Inventointimenetelmät	pintahavainnointi
Aiemmat tutkimukset		Kaavaluonnoksen nro	sr-28
Aiemmat löydöt			

Maastotiedot: Taipaleen kylässä Suutaraukon länsirannalla kallioisen mäkialueen eteläreunalla, eteläpuolella on pelto.

Kuvaus: Paikalla on sijainnut vuoden 1796 isojakokartan mukaan sotilastorppa. Nykyisen rakennuksen vanhimmat osat rakennettiin ilmeisemmin 1894 (Maskun kulttuurimaisema ja vanha rakennuskanta, s. 253). 2017: Kohde ennallaan.

Ehdotus suojavyöhykkeeksi: s-merkintä.

Merilä kaakkoon.

Merilä, raja-alue, kohdekoordinaattipiste sinisenä ympyränä.

18. Monnoinen

Rekisteritiedot		Paikkatiedot	
Mj-rekisteri		TM35-lehtijako	L3411L
Laji	Kulttuuriperintökohde	Vanha yleislehtijako	104404
Tyyppi	asuinpaikat	Koordinaatit ETRS-TM35FIN	I 222489 P 6722688
Tyypin tarkenne	Kylänpaikat/kartanot	N2000	n. 5-7,5
Lukumäärä	1	laajuus	
Ajoitus yleinen	keskiaika	Koordinaattiselite	Vanha päärakennus
Ajoitustarkenne		Etäisyystieto	Maskun kirkosta n. 9,1 km länsilounaaseen
Inventointilöydöt		Inventointimenetelmät	Pintahavainnointi, haastattelu
Aiemmat tutkimukset		Kaavaluonnoksen nro	sr-3
Aiemmat löydöt			

Maastotiedot: Maskun pohjoisosassa Oukkulanlahden itäpuolella peltojen keskellä olevalla saarekkeella.

Kuvaus: Ensimmäinen asiakirjamaininta Monnoisten tilasta on vuodelta 1387. Tila on ollut Turun piispojen, Turun tuomiokirkolla, yksityisten ja Naantalin luostarin hallussa. Mahdollisesti tiloja oli jossakin vaiheessa kaksi. 1500-luvun puolivälissä tilasta tuli kuninkaan karjakartano. Vuonna 1565 Monnoinen lahjoitettiin Nyy-näisten kartanolle. Suuren reduktion jälkeen tilasta muodostettiin ratsuvelvollinen säteri. Vuonna 1775 tila os-tettiin perinnöksi, ja 1800-luvulla puolivälin maissa tila siirtyi talonpoikaiseen omistukseen.

Paikalla on kaksi asuinrakennusta ja eri-ikäisiä ulko- ja talousrakennuksia. Kivirakenteinen asuinrakennus on mahdollisesti rakennettu jo 1500-luvun puolivälissä. Monnoisten rakuunantorppa sijaitsee mahdollisesti 400 m lounaaseen, minne on merkitty vuoden 1818 kartalle rakuunanniitty lahdenpohjukan rannalle (Lemun kulttuurimaisema ja vanha rakennuskanta, s. 91-92).

2017: Rakuunantorpan mahdollinen paikka lounaispuolella Vintteri-nimisen peltoalueen saarekkeella tarkas-tettiin. Kohdalle on aikojen kuluessa tuotu ympäröiviltä pelloilta kiviä, jotka muodostavat joitakin röykkiömäi-siä muodostelmia. Merkkejä torpan tai siihen liittyvistä muiden rakenteiden jäänteistä ei löytynyt. Tilan omis-taja antoi tietoja kartanoon kuuluneesta myllystä, joka on sijainnut n. 250 m lounaaseen korkean kallion pääl-lä. Paikalla on nykyisin tukiasemamasto, ja sen rakentamisen yhteydessä aluetta on raivattu. Tuulimyllyn mahdolliset paikalla olleet perustukset ovat voineet hävitä maston rakentamisen yhteydessä.

Ehdotus suojavyöhykkeeksi: s-merkintä.

51

Monnoisten kartanon paikka luoteeseen.

Vintterin rakuunantorpan paikka luoteeseen.

19. Odensaari

Rekisteritiedot		Paikkatiedot	
Mj-rekisteri		TM35-lehtijako	L3411R
Laji	Kulttuuriperintökohde	Vanha yleislehtijako	104404
Tyyppi	asuinpaikat	Koordinaatit ETRS-TM35FIN	I 224347 P 6720543
Tyypin tarkenne	kylänpaikat/kartanot	N2000	n. 10-15
Lukumäärä	1	laajuus	
Ajoitus yleinen	keskiaika	Koordinaattiselite	Talon itänurkka
Ajoitustarkenne		Etäisyystieto	Maskun kirkosta n. 8 km lounaaseen
Inventointilöydöt		Inventointimenetelmät	pintahavainnointi
Aiemmat tutkimukset		Kaavaluonnoksen nro	Kohde sijaitsee kaavan ulkopuolella
Aiemmat löydöt			

Maastotiedot: Maskun länsiosassa kallioisen mäen kaakkoisreunalla, mäen ympärillä on peltoja. Ohensarentie kiertää kartanon paikan itäpuolelta.

Kuvaus: Varhaiskeskiajalla Maskun pitäjässä oli viisi suurjakokunta, jotka jakautuivat myöhemmin pienempiin osiin ja kyliin. Odensaari kuului osana Syväsalon saarta Kalelan suurjakokuntaan. Kalelan kylän varhaisin historiallinen asutus syntyi 1200-luvulla. Ensimmäiset asiakirjamaininnat Odensaaren kylästä ovat vuodelta 1404. Nykyinen päärakennus on valmistunut 1967 (Maskun kulttuurimaisema ja vanha rakennuskanta, s. 148-149).

2017: Kohde tarkastettiin suurpiirteisesti, koska se ei sijaitse inventointialueella. Vuosien 1770 ja 1779 isoja-kokarttojen mukaan kartanon vene- tai satamapaikka on sijainnut vajaa 500 m lounaaseen ja tuulimylly n. 370 m lounaaseen. Nämä alueet sijaitsevat kaavan suunnittelualueella ja ne tarkastettiin. Satamapaikka lähiympäristöineen sijaitsee jyrkän kalliokielekkeen lounaispuolella; kohdalla kulkee merenrantaan huviloille joutava tie, osin alue on peltoa ja osin muokattua ja tasoitettua heinää kasvavaa rantatontin reunaa. Tuulimyllyn paikka sijaitsee jyrkkärinteisen kallion korkeimmalla kohdalla, missä havaittiin vain joitakin irtonaisiä kiviä. Tarkastuksessa ei löytynyt merkkejä satamapaikasta tai jäänteitä tuulimyllystä.

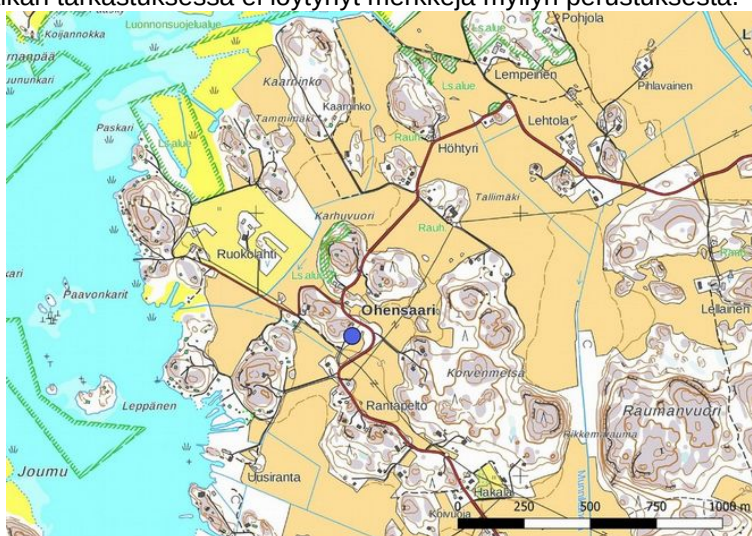
Ehdotus suojavyöhykkeeksi: Ei ehdotusta, kohde sijaitsee kaavan reunalla kaavan ulkopuolella.

Odensaaren kartanon paikka pohjoiseen.

Odensaaren myllynpaikan tarkastuksessa ei löytynyt merkkejä myllyn perustuksesta.

Odensaaren kartan paikan sijainti sinisenä ympyränä.

Maakirjakartta Odensaaresta vuodelta 1695. Kartalle on merkitty mm. kartanon tuulimylly ja venesatama Ar-
kistolaitos. <http://digi.narc.fi/digi/view.ka?kuid=24939299> .

20. Orkola

Rekisteritiedot		Paikkatiedot	
Mj-rekisteri		TM35-lehtijako	L3411R
Laji	Kulttuuriperintökohde	Vanha yleislehtijako	104404
Tyyppi	asuinpaikat	Koordinaatit ETRS-TM35FIN	I 223162 P 6722240
Tyypin tarkenne	Kylänpaikat/torpat	N2000	n. 10
Lukumäärä	1	laajuus	
Ajoitus yleinen	uusi aika	Koordinaattiselite	Nykyisestä tilakeskuksesta länteen sijaitsevan asuinra- kennuksen pohjoisnurkka
Ajoitustarkenne		Etäisyystieto	Maskun kirkosta n. 8,5 km länsilounaaseen
Inventointilöydöt		Inventointimenetelmät	pintahavainnointi
Aiemmat tutkimuk- set		Kaavaluonnoksen nro	sr-31
Aiemmat löydöt			

Maastotiedot: Halkkoaukon pohjoispuolella Luodonmaalla kallioisen Miilumäen pohjoisosan itäreunalla, ympäröivillä alueilla on peltoja.

Kuvaus: Orkolan torppa Nyynäisten kylässä mainitaan 1790-luvun rippikirjoissa. Nykyisestä talouskeskuksesta länteen sijaitseva vanha asuinrakennus on todennäköisesti 1860-luvulta (Lemun kulttuurimaisema ja vanha rakennuskanta, s. 110).

2017: 1860-luvun asuinrakennus on kunnostettu ja toimii asuinrakennuksena.

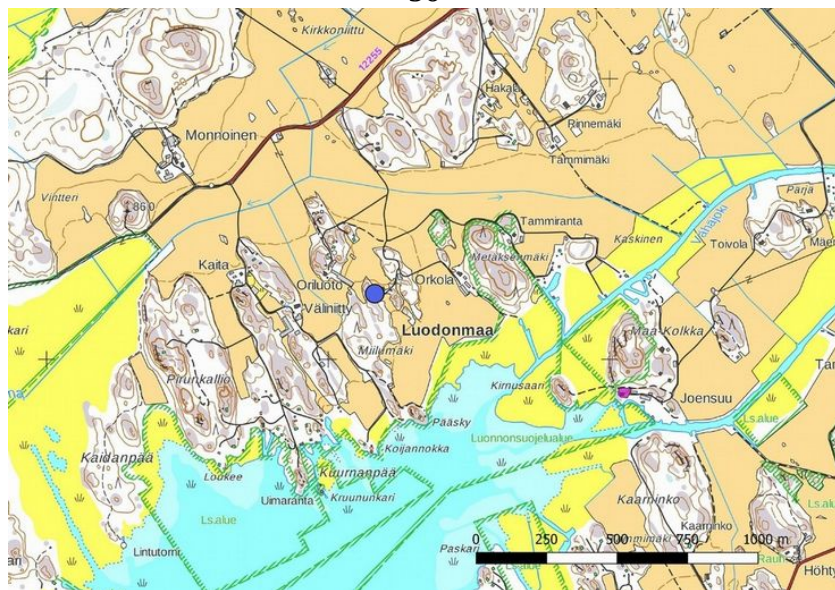
Ehdotus suojavyöhykkeeksi: s-merkintä.

Orkola länteen.

56

Orkola.

Orkola vuoden 1828 tiluskartalla, Orkola on kartassa oikeimmalle merkitty talo. Arkistolaitos.
<http://digi.narc.fi/digi/view.ka?kuid=13585523> .

21. Pakattulan Myllyvuori 2

Rekisteritiedot		Paikkatiedot	
Mj-rekisteri		TM35-lehtijako	L3411R
Laji	Kulttuuriperintökohde	Vanha yleislehtijako	104306
Tyyppi	rajamerkit	Koordinaatit ETRS-TM35FIN	I 225732 P 6716184
Tyypin tarkenne	rajapyykki	N2000	n. 2,5
Lukumäärä	1	laajuus	
Ajoitus yleinen	Uusin aika	Koordinaattiselite	Gps-mittaus
Ajoitustarkenne		Etäisyystieto	Maskun kirkosta n. 9,9 km lounaaseen
Inventointilöydöt		Inventointimenetelmät	pintahavainnointi
Aiemmat tutkimukset		Kaavaluonnoksen nro	
Aiemmat löydöt			

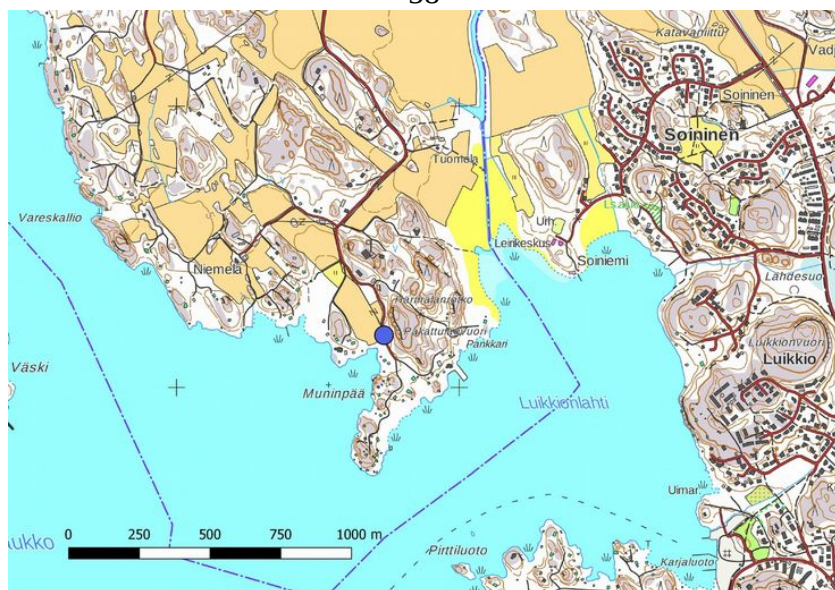
Maastotiedot: Muninpäähän johtavan Härmäläntien varrella, heti tien itäpuolella.

Kuvaus: Noin 1,2 m korkea ja 25-50 cm leveä maahan upotettu pystykivi. Yläosassa n. 15 cm korkea M-kirjain hakkaus ja sen alla 10 cm korkea 1919 hakkaus. Heti rajakiven itäpuolelta alkaa kiviaita, joka tulkittiin peltoaidaksi ja se kuuluu raportin kohteeseen nro 3 Pakattulan Myllyvuori.

Ehdotus suojavyöhykkeeksi: -.

Pakattulan rajakivi itään, takana peltoaita (peltoaita kuuluu kohteeseen nro 3).

Pakattulan Myllyvuori 2.

22. Pakattulan Myllyvuori 3

Rekisteritiedot		Paikkatiedot	
Mj-rekisteri		TM35-lehtijako	L3411R
Laji	Kulttuuriperintökohde	Vanha yleislehtijako	104306
Tyyppi	merkkipuut	Koordinaatit ETRS-TM35FIN	I 225787 P 6716256
Tyypin tarkenne		N2000	n. 30
Lukumäärä	1	laajuus	
Ajoitus yleinen	Uusi aika/uusin aika	Koordinaattiselite	Gps-mittaus
Ajoitustarkenne		Etäisyystieto	Maskun kirkosta n. 9,8 km lounaaseen
Inventointilöydöt		Inventointimenetelmät	pintahavainnointi
Aiemmat tutkimukset		Kaavaluonnoksen nro	
Aiemmat löydöt			

Maastotiedot: Muninpäähän johtavan Härmäläntien varrella, Pakattulanvuoren kallioiden korkeimmalla kohdalla, alue on Härmälänrotkon alueella, joka on geologinen nähtävyysskohte.

Kuvaus: Kelomänty, jossa merkinnät TFPI 20 4 -15, joista viimeinen on päivämäärä. Edellisen lisäksi alempana rungossa epäselvempiä merkintöjä.

Ehdotus suojavyöhykkeeksi: -. Kohde on itsestään tuhoutuva.

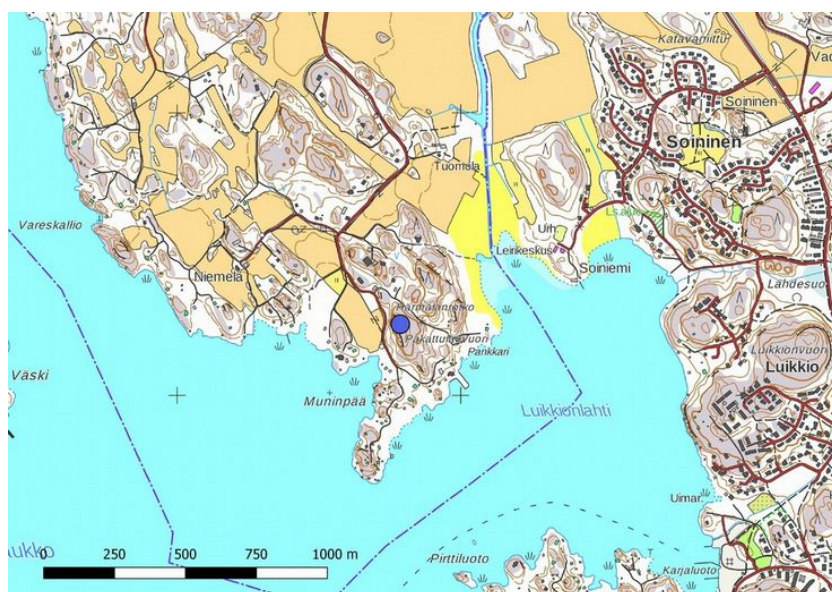
59

Merkipuu itään.

Merkipuun lähistöllä on kallioon tehtyjä moderneja hakkauksia.

Pakattulan Myllyvuori 3.

23. Papinluoto

Rekisteritiedot		Paikkatiedot	
Mj-rekisteri		TM35-lehtijako	L3411L
Laji	Kulttuuriperintökohde	Vanha yleislehtijako	104404
Tyyppi	asuinpaikat	Koordinaatit ETRS-TM35FIN	I 221775 P 6719948
Tyypin tarkenne	Kylänpaikat/kylätontit/torpat	N2000	n. 5-7,5
Lukumäärä	1	laajuus	n. 2500 m ²
Ajoitus yleinen	Uusi aika	Koordinaattiselite	Vanha päärakennus
Ajoitustarkenne		Etäisyystieto	Maskun kirkosta n. 10,5 km länsilounaaseen
Inventointilöydöt		Inventointimenetelmät	pintahavainnointi
Aiemmat tutkimukset		Kaavaluonnoksen nro	sr-38
Aiemmat löydöt			

Maastotiedot: Papinluodon länsiosassa, rannasta n. 150, itä- ja eteläpuolella on entisiä tai nykyisiä peltoja.

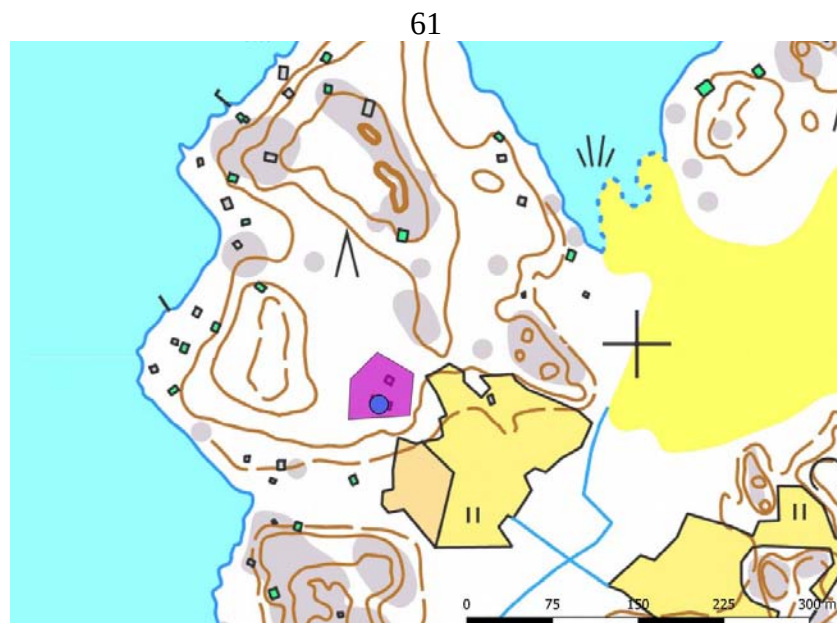
Kuvaus: Odensaaren kartanon Papinluoto on perustettu 1740-luvulla. Vuoden 1782 torpan muita rakennuksia olivat sauna, riihi, talli, heinälato, lehdes- ja rehulato, pihatto vajoineen sekä tuulimylly (Maskun kulttuuri- maisema ja vanha rakennuskanta, s. 32 ja 213).

2017: Paikalla oleva hirsirunkoinen vanha asuinrakennus on vapaa-ajan käytössä ja se on pitkälti alkuperäisessä 1800-luvun alussaan. Itäosan erillinen osa on ollut talli. Noin 100 m länteen on sijainnut torpan tuulimylly, josta ei havaittu jääniteitä.

Ehdotus suojavyöhykkeeksi: s-merkintä.

Kohde länteen.

Papinluoto Linnuskorpi, raja- ja koordinaattipiste.

Papinluoto vuoden 1770 isojakokartalla, Arkistolaitos, <https://astia.narc.fi/astiaUi/digiview.php?imageId=20761133&aytun=2861417.KA&j=2>

24. Ruohosenmaa

Rekisteritiedot		Paikkatiedot	
Mj-rekisteri		TM35-lehtijako	L3411L
Laji	Kulttuuriperintökohde	Vanha yleislehtijako	104401
Tyyppi	asuinpaikat	Koordinaatit ETRS-TM35FIN	I 219875 P 6722970
Tyypin tarkenne	Kylänpaikat/kylätontit/torpat	N2000	n. 5-7,5
Lukumäärä	1	laajuus	
Ajoitus yleinen	uusi aika	Koordinaattiselite	Talon itäpuolella
Ajoitustarkenne		Etäisyystieto	Maskun kirkosta n. 11,6 km länteen
Inventointilöydöt		Inventointimenetelmät	pintahavainnointi
Aiemmat tutkimukset		Kaavaluonnoksen nro	sr-63 (sijainti eri paikassa)
Aiemmat löydöt			

Maastotiedot: Maskun länsiosassa Oukkulanlahden ja Rukanaukon välisellä niemekkeellä, kumpuilevaa kallioista maastoa, ympärillä on peltoja.

Kuvaus: Ruohosenmaa-niminen torppa mainitaan Nynäisten kartanon katselmuksissa vuonna 1767. Nykyinen asuinrakennus on valmistunut 1937-38 (Lemun kulttuurimaisema ja vanha rakennuskanta, s. 111). 2017: Paikalla on vanhan päärakennuksen lisäksi useita tilarakennuksia. Torpan tontti sijaitsee päärakennuksen itäpuolella.

Ehdotus suojavyöhykkeeksi: s-merkintä.

Ruohosenmaa koilliseen.

Ruohosenmaa, rajausta ja koordinaattipiste.

Ruohosenmaa vuoden 1828 tiluskartalla, Arkistolaitos, <http://digi.narc.fi/digi/view.ka?kuid=13585523>

25. Taipale

Rekisteritiedot		Paikkatiedot	
Mj-rekisteri		TM35-lehtijako	L3411R
Laji	Kulttuuriperintökohde	Vanha yleislehtijako	104404
Tyyppi	asuinpaikat	Koordinaatit ETRS-TM35FIN	I 224062 P 6718890
Tyypin tarkenne	Kylänpaikat/kantatalot	N2000	n. 7,5
Lukumäärä	1	laajuus	
Ajoitus yleinen	Keskiaika ?	Koordinaattiselite	Nykyisen päärakennuksen pohjoisnurkka
Ajoitustarkenne		Etäisyystieto	Maskun kirkosta n. 9,1 km lounaaseen
Inventointilöydöt		Inventointimenetelmät	pintahavainnointi
Aiemmat tutkimukset		Kaavaluonnoksen nro	sr-2
Aiemmat löydöt			

Maastotiedot: Maskun eteläosassa Suutaraukon merenlahden luoteispuolella Taipaleenniemiellä.

Kuvaus: Taipaleen kylä asutettiin todennäköisimmin 1300-luvulla, ensimmäiset asiakirjamaininnat ovat vuodelta 1427. 1540-luvulla kylässä oli kaksi taloa: Isotalo ja Vähätalo. Molemmat talot ovat olleet kuninkaan läänityksinä. 1500-luvun lopulla ne olivat Kankaisten kartanon ulkotilan alustalaistaloina. Kartano alustalais-taloineen peruutettiin kruunulle 1683. Tämän jälkeen Isotalo ja Vähätalo muodostivat Taipaleen säteriratsutilan. Taipaleen isojakokartassa vuodelta 1796 on neljä taloa Isotalo, Ylistalo, Kautranda ja Vähätalo olivat Taipaleen säteriratsutilan osataloja. Myöhemmin 1911 ja 1958 tilat yhdistettiin Taipaleen tilaksi. Vähätalo loh-kottiin Taipaleesta 1975. Taipale lohkottiin 1997, jolloin pihapiirin ydin asuinrakennuksen ympärillä sai nimen Vanha-Taipale. Nykyinen Vanhan Taipaleen päärakennus on rakennettu 1800-luvun alkupuolella. Pihapiirissä on myös 1800-luvun lopulla ja/tai 1900-luvun alussa valmistuneita talousrakennuksia (Maskun kulttuurimai-sema ja vanha rakennuskanta, s.252 ja 254).

2017: Tilan alueella useita tilarakennuksia, kantatalon paikka on sijainnut niiden alueella. Kohde tarkastettiin yleispiirteisesti.

Ehdotus suojavyöhykkeeksi: s-merkintä.

1800-luvun alkupuolella valmistunut päärakennus pohjoiseen.

65

Taipale.

26. Tarvo (Taro Tarvonmäki)

Rekisteritiedot		Paikkatiedot	
Mj-rekisteri		TM35-lehtijako	L3411L
Laji	Kulttuuriperintökohde	Vanha yleislehtijako	104404
Tyyppi	asuinpaikat	Koordinaatit ETRS-TM35FIN	I 221154 P 6722412
Tyypin tarkenne	Kylänpaikat/torpat	N2000	5
Lukumäärä	1	laajuus	
Ajoitus yleinen	uusi aika	Koordinaattiselite	Talon itänurkka
Ajoitustarkenne		Etäisyystieto	Maskun kirkosta n.10,45 km länsilounaaseen
Inventointilöydöt		Inventointimenetelmät	pintahavainnointi
Aiemmat tutkimukset		Kaavaluonnoksen nro	sr-35
Aiemmat löydöt			

Maastotiedot: Oukkulanlahden eteläpuolella entisellä Tarvon saarella kallioisen mäen itäreunalla, luoteis- ja länsipuolella on entisiä peltoja, Tarvon alueen itäpuolella entinen merenlahti on laajalti tasaista ruovikkoaluetta.

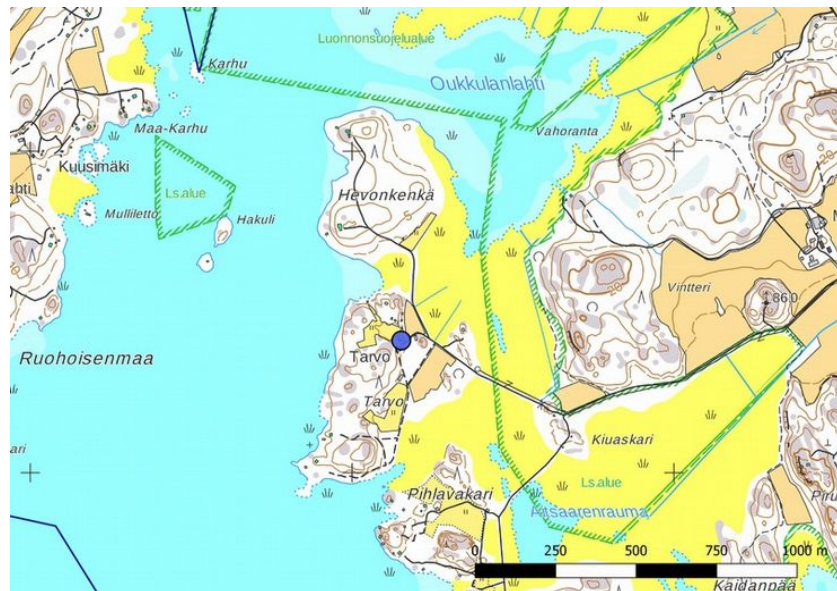
Kuvaus: Tarvon saarella ollut Nynäisten kylän Nynäisten kartanon torppa oli olemassa viimeistään 1780-luvulta lähtien. Nykyinen asuinrakennus valmistui noin vuonna 1860. Paikalla on myös useita tilarakennuksia (Lemun kulttuurimaisema ja vanha rakennuskanta, s. 113).

2017: Paikalla on vapaa-ajan asutusta. Länsipuolella merenrantakallioilla suunnitellut rakennuspaikat inventoitiin tarkasti.

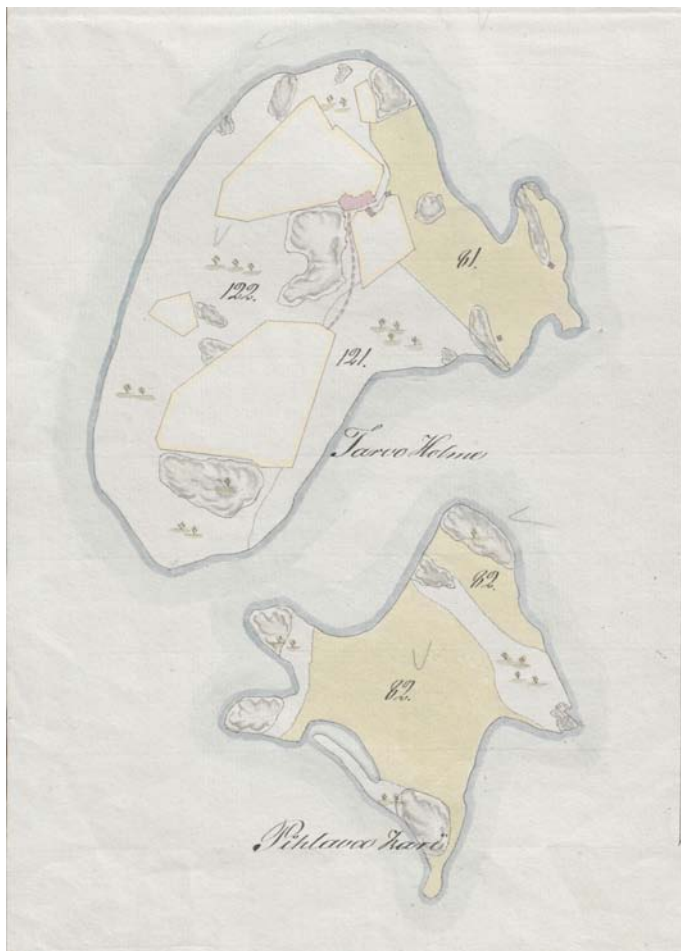
Ehdotus suojavyöhykkeeksi: s-merkintä.

Tarvo lounaaseen.

Tarvo.

Tarvon silloinen saari ja Tarvon torppa vuoden 1828 isojakokartalla. Arkistolaitos, <http://digi.narc.fi/digi/view.ka?kuid=13585527>.

27. Taipale Vähätalo

Rekisteritiedot		Paikkatiedot	
Mj-rekisteri		TM35-lehtijako	L3411R
Laji	Kulttuuriperintökohde	Vanha yleislehtijako	104404
Tyyppi	asuinpaikat	Koordinaatit ETRS-TM35FIN	I 224067 P 6718723
Tyypin tarkenne	Kylänpaikat/kantatalot	N2000	n. 7,5
Lukumäärä	1	laajuus	
Ajoitus yleinen	Uusi aika	Koordinaattiselite	Talon itänurkka
Ajoitustarkenne		Etäisyystieto	Maskun kirkosta n. 9,2 km lounaaseen
Inventointilöydöt		Inventointimenetelmät	pintahavainnointi
Aiemmat tutkimukset		Kaavaluonnoksen nro	sr-17
Aiemmat löydöt			

Maastotiedot: Maskun eteläosassa Suutaraukon merenlahden luoteispuolella Taipaleenniemiellä.

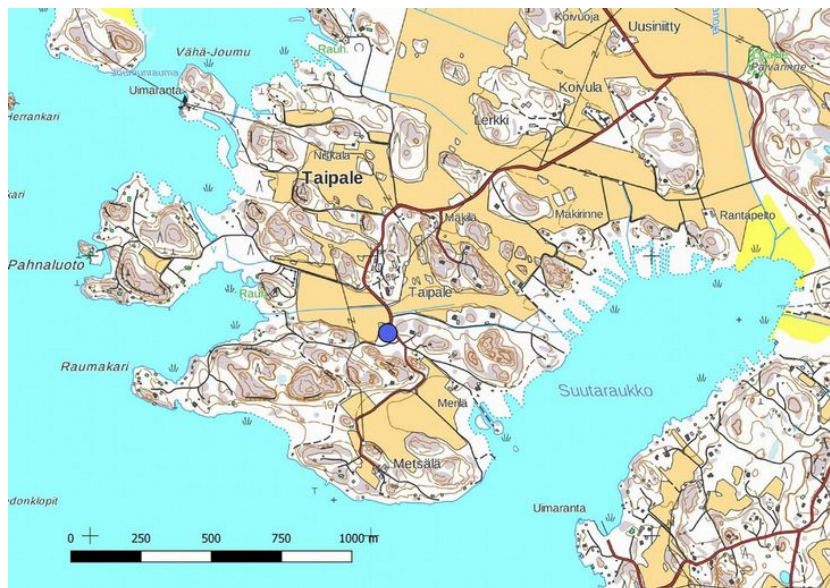
Kuvaus: Taipaleen kylän vanhin asutus syntyi todennäköisimmin 1300-luvulla ja ensimmäiset asiakirjamaininnat ovat vuodelta 1427. 1540-luvulla kylässä oli kaksi taloa: Isotalo ja Vähätalo. 1500-luvun lopulla ne olivat Kankaisten kartanon ulkotilan alustalaistaloina. Kartano alustalaistaloineen peruutettiin kruunulle 1683. Tämän jälkeen Isotalo ja Vähätalo muodostivat Taipaleen säteriratsutilan. Taipaleen isojakokartassa vuodelta 1796 on neljä taloa: Isotalo, Ylistalo, Kautranda ja Wähätalo, ne olivat Taipaleen säteriratsutilan osataloja. Myöhemmin 1911 ja 1958 tilat yhdistettiin Taipaleen tilaksi. Vähätalo lohkottiin Taipaleesta 1975. Nykyinen asuinrakennus rakennettiin 1800-1900-lukujen taitteessa (Maskun kulttuurimaisema ja vanha rakennuskanta, s. 252 ja 254).

2017: Kohde ennallaan.

Ehdotus suojavyöhykkeeksi: s-merkintä.

Taipale Vähätalo itään.

Taipale Vähätalo.

28. Matalaluoto (Matalluoto)

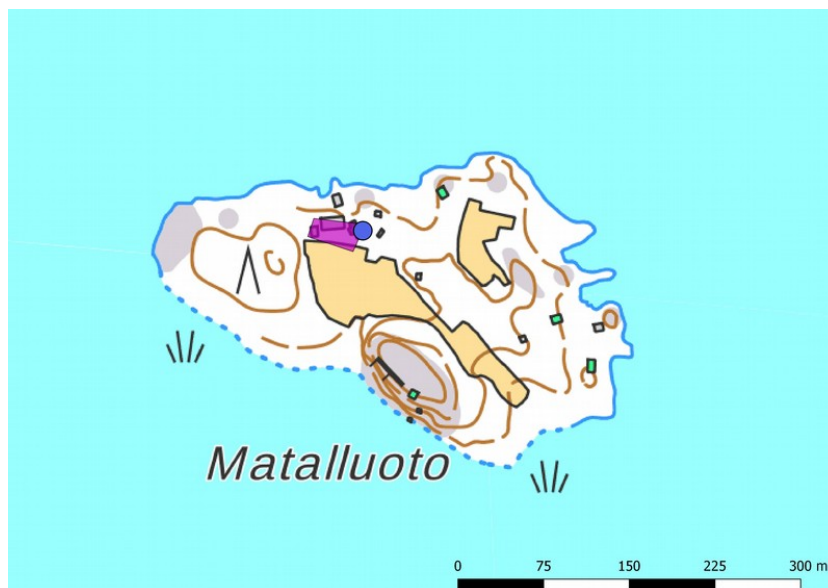
Rekisteritiedot		Paikkatiedot	
Mj-rekisteri		TM35-lehtijako	L3411L
Laji	Kulttuuriperintökohde	Vanha yleislehtijako	104404
Tyyppi	asuinpaikat	Koordinaatit ETRS-TM35FIN	I 221516 P 6717589
Tyypin tarkenne	Kylänpaikat/kylätontit/torpat	N2000	n. 2,5-4
Lukumäärä	1	laajuus	n. 900 m ²
Ajoitus yleinen	uusi aika	Koordinaattiselite	talon koillisnurkka
Ajoitustarkenne		Etäisyystieto	n. 12 km Maskun kirkosta lounaaseen
Inventointilöydöt		Inventointimenetelmät	Ei tarkastettu
Aiemmat tutkimukset		Kaavaluonnoksen nro	sr-41
Aiemmat löydöt			

Maastotiedot: Maskun vesialueen eteäosassa Matalluodon saaren pohjoisrannalla.

Kuvaus: Tila mainitaan Nynäisten kylän Nynäisten torppana vuoden 1825 katselmuksessa. Paikalla oleva nykyinen rakennus on tehty noin vuonna 1927. Paikalla on myös muita rakennuksia, kivinavetta valmistui vuonna 1876 (Lemun kulttuurimaisema ja vanha rakennuskanta, s. 107).

2017: saarelle ei ole suunnitteilla uusia rakennuspaikkoja, kohdetta ei tarkastettu.

Ehdotus suojavyöhykkeeksi: s-merkintä.

Matalaluoto.

Matalaluoto ja Helmussaari vuoden 1828 isojakokartalla. Matalaluodon torppaan kuului useita talousrakennuksia, Arkistolaitos, <http://digi.narc.fi/digi/view.ka?kuid=13585527>.

29. Matalaluoto 2

Rekisteritiedot		Paikkatiedot	
Mj-rekisteri		TM35-lehtijako	L3411L
Laji	Mahdollinen muinaisjäännös	Vanha yleislehtijako	104404
Tyyppi	Työ- ja valmistuspaikat	Koordinaatit ETRS-TM35FIN	I 221435 P 6717561
Tyypin tarkenne	tuulimyllyt	N2000	n. 7,5
Lukumäärä	?	laajuus	
Ajoitus yleinen	uusi aika	Koordinaattiselite	
Ajoitustarkenne		Etäisyystieto	n. 12,05 km Maskun kirkosta lounaaseen
Inventointilöydöt		Inventointimenetelmät	Ei tarkastettu
Aiemmat tutkimukset			
Aiemmat löydöt			

Maastotiedot: Maskun vesialueen eteäosassa Matalluodon saaren pohjoisrannalla.

Kuvaus: Nyynäisten torpan tuulimylly on sijainnut siitä n. 85 länsilounaaseen.

2017: ei tarkistettu, saarelle ei ole suunnitteilla uusia rakennuspaikkoja.

Ehdotus suojavyöhykkeeksi: s-merkintä.

Matalaluoto 2.

Ks. isojakokartta sivulla 70 .

10. Aineistoluettelo

Digitaalinen aineisto

Arkistolaitoksen digitaaliarkisto:

Asutuksen yleisluettelo, Masku, <http://digi.narc.fi/digi/dosearch.ka?o=0>

Digitaaliarkisto, pitäjänkartat: <http://digi.narc.fi/digi/dosearch.ka?new=1&haku=masku>

<http://digi.narc.fi/digi/dosearch.ka?new=1&haku=Lemu>

Maanmittaushallituksen uudistushakemisto, Masku, http://digi.narc.fi/digi/hak_view.ka?hakid=1778

Geologian tutkimuskeskus,

<http://gtkdata.gtk.fi/Maankamara/index.html>

Jyväskylän yliopiston julkaisuarkisto, <http://www.vanhakartta.fi/>

Maanmittauslaitos, avoimien aineistojen tiedostopalvelu,

<https://tiedostopalvelu.maanmittauslaitos.fi/tp/kartta>

<http://vanhatpainetutkartat.maanmittauslaitos.fi/>

ortokuvat: >wms-server <http://tiles.kartat.kapsi.fi/ortokuva?>

laserkeilausaineisto 12/2016 <https://tiedostopalvelu.maanmittauslaitos.fi/tp/kartta>

Museovirasto: Kulttuuriympäristön palveluikkuna, arkeologiset kohteet ja kulttuuriympäristön tutkimusraportit arkeologia, Masku: <https://www.kyppi.fi/palveluikkuna/portti/read/asp/default.aspx>

Paikkatietoikkuna: <https://www.paikkatietoikkuna.fi/web/fi/kartta> (Suojellut alueet/ Varsinais-Suomen maise-mahistoriakartat)

Suomen ympäristökeskus (Syke) – avoin data_vpd 2; www.syke.fi/fi-FI/Avoin_tieto/Paikkatietoaineistot

Kirjallisuus

Lemun kulttuurimaisema ja vanha rakennuskanta. Varsinais-Suomen rakennuskulttuuri 6. Turun maakuntamuseo 2000.

Maskun kulttuurimaisema ja vanha rakennuskanta. Varsinais-Suomen rakennuskulttuuri 12. Turun maakuntamuseo 2007.

Oja Aulis, Maskun historia 1. 1966.

Vahe Juha, Maskun historia 2. 1991.

Varsinais-Suomen historia: 5, 1-6, Varsinais-Suomen historia 1500-luvulla. 1949.

Varsinais-Suomen historia: 5, 5-6, Varsinais-Suomen maanviljelys ja karjanhoito 1500-luvulla. 1963.

Varsinais-Suomen historia. 7, 5-6. Elämää Varsinais-Suomessa 1600- ja 1700-luvulla. 1961.

Julkaisematon aineisto:

Kanta-Maskun ja Lemun rantaosayleiskaavan luonnosvaiheen aineisto, <http://www.masku.fi/asuminen-ja-ym-paristo/kaavoitus/kanta-maskun-ja-lemun-rantaosayleiskaava/>